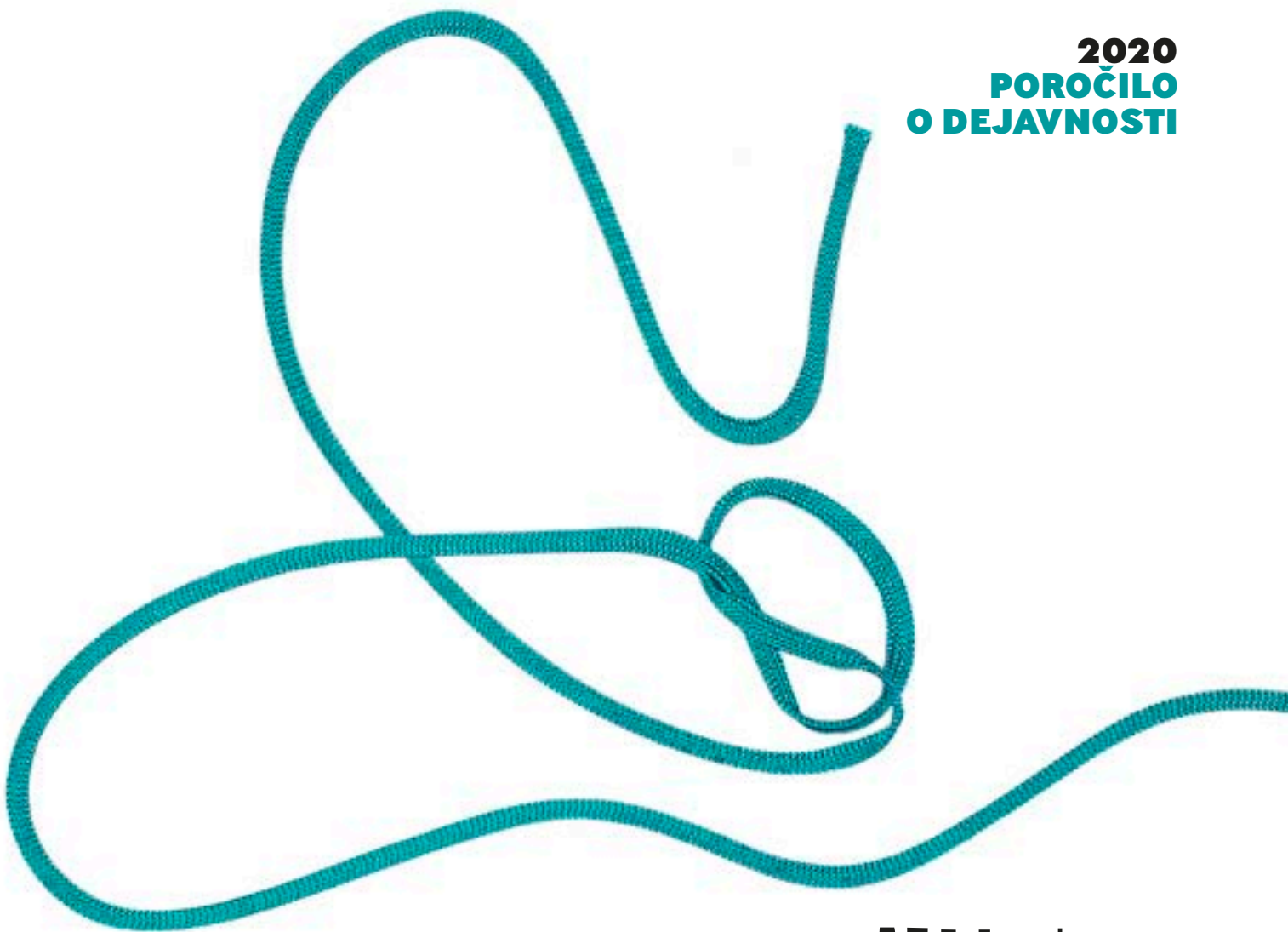

KRIZNE REŠITVE

2020
POROČILO
O DEJAVNOSTI

**Evropska
investicijska
banka**

banka Evropske unije

EVROPSKA INVESTICIJSKA BANKA

KRIZNE REŠITVE

2020
POROČILO
O DEJAVNOSTI

Evropska
investicijska
banka

banka Evropske unije

Poročilo o dejavnosti Evropske investicijske banke 2020

© Evropska investicijska banka, 2021.

98 -100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg

☎ +352 4379-1

✉ info@eib.org

www.eib.org

twitter.com/eib

facebook.com/europeaninvestmentbank

youtube.com/eibtheeubank

Vse pravice pridržane.

Vsa vprašanja o pravicah in licenciranju pošljite na publications@eib.org.

Za več informacij o dejavnostih EIB glejte našo spletno stran: www.eib.org

Lahko nam tudi pišete: info@eib.org. Naročite se na naše glasilo www.eib.org/sign-up

Izdala Evropska investicijska banka.

Natisnjeno na Munken Polar, bouffant 1.13, FSC® Mix blanc.

EIB uporablja papir s certifikatom Sveta za varstvo gozdov (Forest Stewardship Council, FSC). Ker ga izdelujejo ljudje, ki imajo radi drevesa.

FSC podpira okolju prijazno, družbi koristno in ekonomsko uspešno upravljanje svetovnih gozdov.

Vsi vemo, da je branje za nas dobro. Dobro je tudi za naš planet – če beremo na pravem papirju.

print: QH-BF-21-001-SL-C ISBN 978-92-861-4902-3 ISSN 2599-6770 doi:10.2867/361463
pdf: QH-BF-21-001-SL-N ISBN 978-92-861-4860-6 ISSN 2599-7009 doi:10.2867/061453

Tisk: Imprimerie Centrale

KAKO BRATI POROČILO?

Okrevanje od ekonomskih posledic covida-19 je nujno, vendar mora biti zeleno in tudi pošteno do prebivalcev držav v razvoju. **POROČILO OSVETLJUJE NUJEN ODZIV EVROPSKE INVESTICIJSKE BANKE NA COVID-19, PA TUDI VLAGANJA V PODNEBJE, OKOLJE IN RAZVOJ, S KATERIMI NAMERAVA BANKA PODPRETI TRAJNOSTNO VRNITEV V OBMOČJE RASTI.**

OSREDNJI DEL POROČILA SESTAVLJAJO TRIJE TEMATSKI RAZDELKI, ki se osredotočajo na nekatere rešitve banke za koronavirusno krizo, podnebje in okoljsko degradacijo, pa tudi potrebo po trajnostnem razvoju. Ti razdelki o rešitvah se začnejo z glasovi ključnih zaposlenih iz različnih oddelkov banke, ki pojasnjujejo, kako se je EIB odzvala na leto kriz ter postavila temelje za prihodnje inovacije in rast. Zgodbe, ki sledijo, vas vodijo po dejavnostih banke na področju inovacij, infrastrukture, MSP ter podnebja in okolja v Evropski uniji (EU) in zunaj nje.

PREOSTALI DEL POROČILA POSTAVLJA OMENJENE REŠITVE V ŠIRŠI OKVIR. Tu imamo strateški razmislek v nagovoru predsednika, pa podatke o dejavnostih posojanja in izposojanja banke ter pogled na leto pred nami, kot tudi poudarke iz operativnega načrta skupine.

POROČILO PRIPOVEDUJE ZGODBO FINANČNE USTANOVE, KI ZAVZETO DELUJE NA VSEH RAVNEH – PODPIRA VSE OD MIKRO POSOJIL DO VEČSTRANSKIH RAZVOJNIH PROGRAMOV, DA BI NAŠLI REŠITEV ZA KRIZE, V KATERIH SMO SE ZNAŠLI.

VSEBINA

- 3 KAKO BRATI POROČILO?**
- 6 UVODNA BESEDA** DOKAZ, DA EVROPA DELUJE
- 8 POUČENJE LETA 2020** PODATKI O POSOJILIH IN UČINKIH
- 10 EIB V VAŠI DRŽAVI** POSOJANJE PO DRŽAVAH
- 12 EFSI V VAŠI DRŽAVI** EVROPSKI SKLAD ZA STRATEŠKE NALOŽBE (EFSI) PO DRŽAVAH
- 14 EIB V VAŠEM SVETU** POSOJANJE ZUNAJ EVROPSKE UNIJE
- 16 KORONAVIRUSNE REŠITVE: EIB OKREPILA DEJAVNOSTI ZA SOOČANJE S PANDEMIJO**
 - 18 TAKOJŠEN ODZIV: VSEEVROPSKI JAMSTVENI SKLAD
 - 20 ZDRAVI, TESTIRAJ, CEPI: KLJUČNA VLAGANJA V CEPIVA, ZDRAVILA IN TESTE ZA COVID-19
 - 24 'DAR BOŽJI, ČUDOVITA STVAR': PODPORA MAJHNIM ITALIJANSKIM PODJETJEM V KORONAVIRUSNI KRIZI
 - 26 REŠILNA VRV ZA SEVERNO ŠPANIJO: PODPORA MAJHNIM ŠPANSKIM PODJETJEM V KORONAVIRUSNI KRIZI
 - 28 NAZAJ K OSNOVAM: VLAGANJA V ZDRAVSTVO NA MADŽARSKEM IN ČEŠKEM
- 30 PODNEBNE REŠITVE: NAŠI STROKOVNJAKI OCENJUJEJO IZZIV PODNEBNIH SPREMENB**
 - 32 PLAN ZA PLANET: NAČRT PODNEBNE BANKE
 - 34 V BREZVETRJU: INOVATIVNE ŠVEDSKE BATERIJE ZA DOM IN AVTOMOBIL
 - 36 ČESA PRI MONTY PYTHONU NISO VEDELI O LUPINUSU: SKLAD ZA KROŽNO BIOGOSPODARSTVO
 - 37 TRAJNOSTNOST V VESOLJU: PODATKI O PODNEBNIH SPREMENBAH IN TEHNOLOGIJA NEW SPACE V ITALIJI
 - 38 ZELENO JEKLO, KROŽNO JEKLO: RAZOGLIČENJE JEKLA IN BIOGORIVO V BELGIJI
 - 40 NERAZKRITE SKRIVNOSTI: PROUČEVANJE PODNEBNIH SPREMENB IN NARAVNIH KATASTROF V GRČIJI
 - 42 PLAN ZA ŽIVLJENJE: PREMISLEK O MESTNEM RAZVOJU V BARCELONI
 - 43 ZELENI DOGOVOR SE PREMICA: POLJSKA S SPODBUDO ZA OBNOVLJIVO ENERGIJO
- 44 RAZVOJNE REŠITVE: GLOBALNI POGLED**
 - 46 HITRA POMOČ: KORONAVIRUSNI UKREPI V MAROŠKEM ZDRAVSTVENEM SISTEMU
 - 49 REŠEVANJE MLADOSTNIŠKIH SANJ: V UČILNICI V MAROKU IN TUNIZIJI
 - 50 SOLIDARNOST PRI CEPIVIH: POŠTEN DELEŽ CEPIVA PROTI COVIDU-19 ZA AFRIKO
 - 53 DRUGA NALEZLJIVA GROŽNJA: CEPIVO PROTI TUBERKULOZI ZA RAZVIJAJOČI SE SVET
 - 55 GRUZIJSKI SIR Z OKUSOM ŠVICE: SREDSTVA EU ZA VZHODNO SOSEDO
 - 56 OTROCI DIGITALNE DOBE: TEHNOLOGIJA SPREMINJA SRBSKE ŠOLE
- 58 KLJUČNI PODATKI O ZBIRANJU SREDSTEV**
- 60 UPRAVLJANJE IN OPERATIVNO POROČILO SKUPINE**
- 62 KAJ SLEDI? KAJ KLJUČNI SODELAVCI EIB V LETU 2021 PRIČAKUJEJO V SVOJIH SEKTORJIH IN NA TRGIH**

UVODNA BESEDA

DOKAZ, DA EVROPA DELUJE

Evropska investicijska banka se je na nujni izziv pandemije covid-19 odločno odzvala, da bi zaščitila delovna mesta, podprla v krizi prizadete panoge in pomagala absorbirati najhujše gospodarske šoke. Pri tem pa se nismo nič manj zavzeto borili proti podnebnim nevarnostim. Izkušnje in strokovno znanje so nam pomagali vtkati podnebne cilje v pandemično varnostno mrežo. Zgolj obnova ni v interesu nikogar. Evropa namreč s podporo EIB lahko zagotovi boljšo obnovo.

V letu 2020 smo se borili s samim covidom-19 ter vlagali v podjetja, ki so raziskovala teste, zdravila in cepiva, vključno z nemškim podjetjem BioNTech, ki je izdelalo prvo odobreno cepivo. Finančno smo pomagali zdravstvenim sistemom v državah po vsej Evropski uniji in podprli razvoj ključnih tehnologij, ki bodo skrajšale pandemijo. Z nizom takojšnjih ukrepov smo se soočili z vplivom bolezni na gospodarstvo, ki smo ga, še zlasti majhna podjetja, oskrbeli z likvidnostjo, pri tem pa pripravljali celovitejši vseevropski jamstveni sklad.

Za razliko od prejšnjih šokov je kriza tokrat nastala v realnem gospodarstvu in ne v finančnem ali državnem sektorju. Zaradi ustavitve javnega življenja so se povsem zdrava podjetja nenadoma znašla v likvidnostnih težavah. Vseevropski jamstveni sklad podpira vlaganja v realno gospodarstvo in tako že pomaga ščititi zdrava podjetja (in delovna mesta, ki jih zagotavljajo) ter preprečevati, da bi se njihove težave prelele v bančni sektor in od tam v bilance javnega sektorja.

Kot največji večstranski izposojevalci in posojevalci na svetu smo počeli vse to in hkrati posvečali veliko pozornost pomenu naših vlaganj za izzive, ki bodo ostali po covidu-19, seveda z globalne perspektive. Naša vlaganja so trajnostna in zelena. V borbi proti pandemiji pomagajo celo sedaj, ko postavljamo temelje za ključno desetletje boja proti podnebnim spremembam. Skupaj z drugimi večstranskimi finančnimi ustanovami in vlagatelji smo zagotovili, da bodo rešitve za covid-19 deležne tudi države v razvoju, saj smo odobrili 400 milijonov EUR težak posel v okviru COVAX-a, globalne pobude za zagotovitev pravičnega dostopa do cepiv v teh državah. To ni samo naša moralna odgovornost, pač pa tudi ključni prispevek k doseganju ciljev trajnostnega razvoja ZN.

Tudi pri razvoju moramo željo po ustvarjanju delovnih mest in rasti uskladiti z resnim pristopom do podnebnih vlaganj. Nenazadnje naši podnebni ukrepi v EU sami po sebi ne bodo ustavili globalnega segrevanja, saj se 90 % izpustov ustvari zunaj Evropske unije. Če se bo vse večje povpraševanje po energiji v Afriki na primer zadovoljevalo s premogovnimi in plinskimi elektrarnami, bomo z našimi podnebnimi cilji dobesedno pogoreli.

Pravična porazdelitev naložb ni zgolj vprašanje severa in juga. Tudi približevanje regij v Evropski uniji, še zlasti mestnih in podeželskih, se je v zadnjih letih upočasnilo. Poskrbeti moramo, da covid-19 ne bo še poglobil tega razkoraka. Naša kohezijska vlaganja imajo, tako kot covid-19 in podnebne spremembe, za cilj takojšnjo gospodarsko rast in dolgoročno trajnostnost. 'Pravični prehod' regije spodbuja k opuščanju panog, ki onesnažujejo okolje, obenem pa ima tudi neoporečno tržno logiko. Za primer lahko vzamemo Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI), finančni steber Naložbenega načrta za Evropo, ki je v letu 2020 uspešno zaključil petletni pohod do več kot 500 milijard EUR podprtih naložb. EFSI je namreč povsem tržno usmerjen, pa vendar med petimi glede na BDP največjimi prejemniki posojil EIB z jamstvom EFSI-ja najdemo Estonijo, Grčijo, Bolgarijo, Portugalsko in Latvijo. Kar štirje od petih poslov EIB z jamstvom EFSI-ja se nahajajo v kohezijskih regijah, ki so se na priložnosti, nastale z našimi posojili, odzvale z ekonomsko upravičenimi projekti. EFSI je po vsej Evropi mobiliziral naložbe, ki bi bile sicer preveč tvegane. Je zgled, kako podpreti naložbe v zasebni sektor z relativno majhnim trošenjem javnih sredstev. To je pomembno za pravični prehod ter hkrati dragocena izkušnja, ki jo moramo prenesti na mehanizem za okrevanje in odpornost, s katerim Evropska unija spodbuja okrevanje od covid-19.

PRESEDNIKOVA UVODNA BESEDA

“ EIB je danes prva večstranska razvojna banka, ki nič – popolnoma nič – ne troši za stvari z negativnim podnebnim vplivom. ”

V letu 2020 smo ostali neomajno osredotočeni na ključno podnebno desetletje pred nami. Načrt podnebne banke, ki ga je novembra odobril svet direktorjev, določa vse zapletene parametre našega podnebnega dela v obdobju 2021–2025. Ta inovativni dokument dokazuje našo predanost Pariškemu sporazumu, s katerim bomo uskladili vse svoje delo. EIB je danes prva večstranska razvojna banka, ki nič – popolnoma nič – ne troši za stvari z negativnim podnebnim vplivom. EIB je podnebna banka, zato najobsežnejši razdelek tega poročila o dejavnosti opisuje ravno naše delo v boju proti globalnemu segrevanju.

Inovacije so ključne za naše ambiciozne podnebne cilje. Ne moremo se namreč zanašati na trenutne poslovne modele, če želimo doseči ogromno zmanjšanje izpustov, potrebno za izpolnitev ciljev Pariškega sporazuma. Potrebujemo velikansko povečanje uporabe obstoječih tehnologij obnovljive energije in energetske učinkovitosti, pa tudi razvoj novih podnebnih tehnologij. Vsak gospodarski upad prizadene vlaganja v nove tehnologije, ki se nenadoma zazdijo tvegana in nenujna – a slabšega trenutka za upad inovacij si ne bi mogli izbrati. Evropa in svet bolj kot kdaj koli od tehnologije potrebujeta to, kar vedno prinese: pretres običajnega poslovanja ter pospešeno in eksponentno rast.

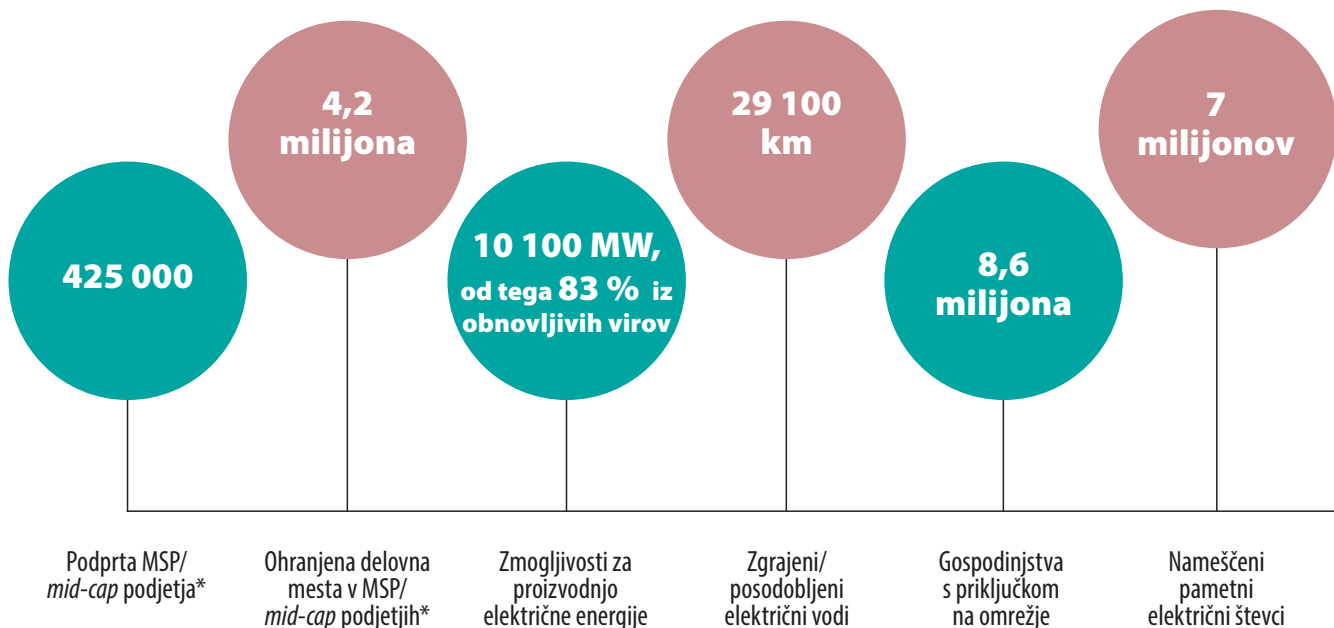
V EIB opravljamo svoj del nalog tako, da ohranjamo vlaganja v inovacije. S tem, ko zagotavljamo dolgoročno financiranje in zmanjšujemo naložbeno tveganje, prispevamo k bolj predvidljivemu tržnemu okolju za nove, trajnostne tehnologije. Pri tem svojega uspeha ne merimo po obsegu posojenega denarja. Želimo učinke, prispevek k strukturnim spremembam, ki jih potrebuje evropsko gospodarstvo, ter večjo blaginjo in varnost navadnih ljudi po vsem svetu. Evropska investicijska banka je dokaz, da Evropa deluje.

Werner Hoyer

POUDARKI LETA 2020

Učinek EIB

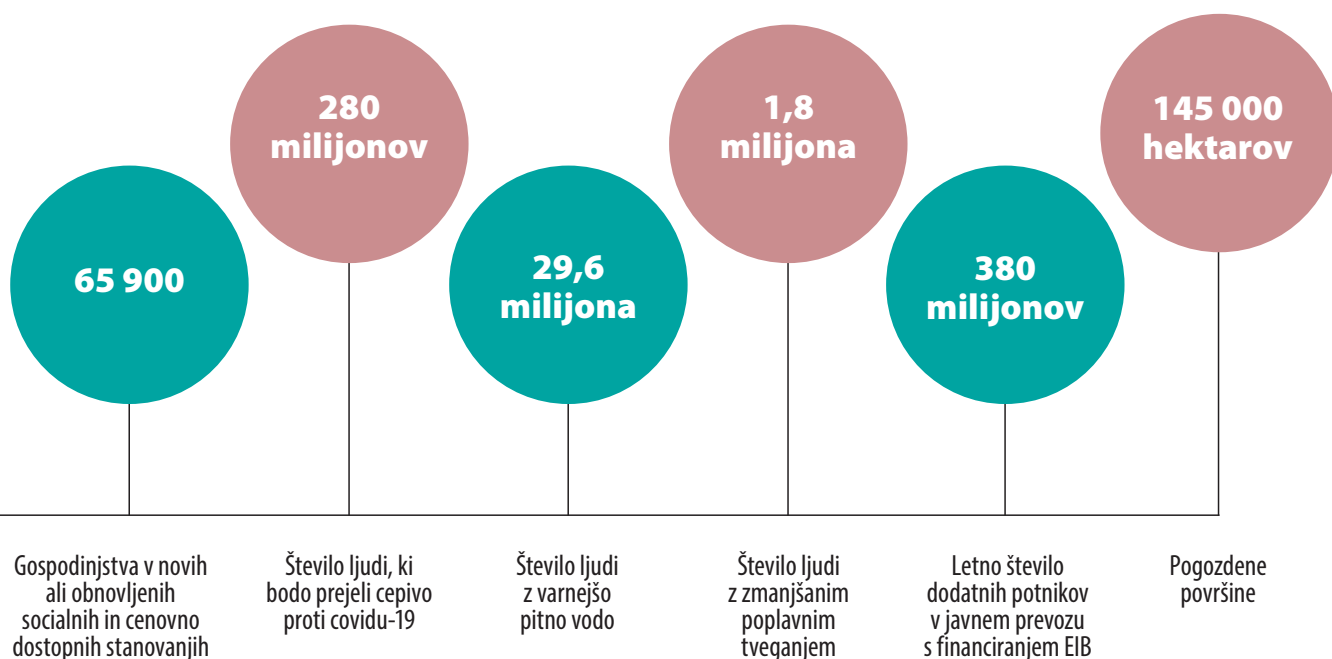

*Število ohranjenih delovnih mest v MSP se nanaša na število zaposlenih v MSP/mid-cap podjetjih, ki jim je bilo v letu 2020 dodeljeno financiranje EIB, in število zaposlenih v MSP, ki jim je bilo v obdobju od oktobra 2019 do septembra 2020 dodeljeno financiranje EIF.

Evropski investicijski sklad (EIF), ki je del skupine EIB, je specializiran za tvegano financiranje mikro, majhnih in srednjih podjetij ter spodbuja rast in inovacije po vsej Evropi. EIF zagotavlja financiranje ter strokovno znanje in izkušnje za dobre, trajnostne inovacije in jamstva. Med delničarji EIF so EIB, Evropska komisija, javne in zasebne banke ter finančne ustanove.

EVROPSKI INVESTICIJSKI SKLAD DEJAVNOST V LETU 2020

PODPISANI POSLI	12,9 mrd €
Kapital	3,6 mrd €
Jamstva	9,1 mrd €
Mikrofinanciranje	0,2 mrd €

Številčni podatki so pričakovani izidi financiranih novih poslov, prvič podpisanih v letu 2020, na podlagi v tem trenutku razpoložljivih podatkov. Številčni podatki so nerevidirani in začasni.

SKUPINA EIB V VAŠI DRŽAVI

Temnejše barve označujejo višje naložbe, izražene v odstotku BDP

EFSI V VAŠI DRŽAVI

DO 31. DECEMBRA 2020

DRUGO
(VEČ DRŽAV/REGIJ)
11,9 milijarde €

PORTUGALSKA
4,0 milijarde €

ŠPANIJA
13,2 milijarde €

FRANCIJA
18,0 milijarde €

LUKSEMBURG
181 milijonov €

BELGIJA
2,0 milijarde €

NIZOZEMSKA
4,4 milijarde €

DANSKA
1,2 milijarde €

IRSKA
1,8 milijarde €

**ZDRUŽENO
KRALJESTVO**
2,0 milijarde €

Vsi številčni podatki se nanašajo na celotno obdobje delovanja sklada EFSI. Temnejša kot je barva, višji je delež z EFSI-jem povezanih mobiliziranih naložb v BDP (na podlagi odobrenih poslov).

Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI) je skupna pobuda skupine EIB in Evropske komisije za zapolnitev naložbene vrzeli v EU. Cilj EFSI-ja, ki ima jamstvo iz proračuna EU, je bila mobilizacija dodatnih naložb v znesku najmanj 500 milijard € do leta 2020. Cilj je bil dosežen lansko poletje, do 31. decembra 2020 pa je bilo mobiliziranih že 547 milijard €.

EIB V VAŠEM SVETU

ŠIRITVENE DRŽAVE IN
DRŽAVE EFTA
1,26 milijarde €

ZDRUŽENO
KRALJESTVO
387 milijonov €

JUŽNE SOSEDE
3,51 milijarde €

VZHODNE
SOSEDE
1,34 milijarde €

DRŽAVE AKP IN ČDO TER
JUŽNA AFRIKA 2,26 milijarde €

**AZIJA, OSREDNJA AZIJA
IN LATINSKA AMERIKA**
1,47 milijarde €

EFTA: Evropsko združenje za prosto trgovino
AKP: Afriške, karibske in pacifiške države
ČDO: Čezmorske države in ozemlja

Evropska investicijska banka ne potrjuje, sprejema ali presoja pravnega statusa nobenega teritorija, meja, barv, apoenov ali informacij, prikazanih na tem zemljevidu.
Potem ko je EU novembra 2011 proti Siriji uvedla sankcije, je EIB prekinila s posojilno in svetovalno dejavnostjo v tej državi. EIB vseeno sodeluje v osrednji donatorski skupini za Sirijo, ki spremlja razmere pod skupnim vodstvom EU in ZN.

EIB OKREPILA DEJAVNOSTI ZA SOOČENJE S PANDEMIJO

Pandemije se moramo lotiti z vseh možnih plati. Bistveno je, da državam zagotovimo sredstva in opremo za zdravljenje obolelih ter zanesljivo in hitro ugotavljanje okuženih. Na dolgi rok najboljšo zaščito nudi cepivo, v najbolj prizadetih državah pa ostaja še velika in nezadovoljena potreba po različnih zdravilih in izboljšanju razmer v bolnišnicah.

Felicitas Riedl, vodja bioznanosti, direktorat za projekte

EIB ima v panogi bioznanosti za 1,5 milijarde € neposrednih naložb v zvezi z lastniškim kapitalom, s katerimi smo podprli več kot 60 visoko inovativnih evropskih podjetij za biotehnologijo in medicinsko tehnologijo. Na tem področju smo največji v Evropi. Ko je pandemija dosegla Evropo in so se države začele zapirati, smo se nemudoma povezali z našo obstoječo mrežo, kjer so se pojavili številni projekti v zvezi s covidom-19. Povezali smo se tudi z vodilnimi ustanovami, kot so Svetovna zdravstvena organizacija, Fundacija Gates in družba Wellcome Trust, pa tudi z nosilci novih pobud na področjih cepiv, zdravil ali diagnostičnih orodij. Lahko smo ponosni, da smo podprli podjetja, kot sta BioNTech, ki je vodilno na svetu pri razvoju cepiva proti covidu-19, in CureVac, ki na tem področju prav tako veliko obeta, pa tudi druga, ki se s covidom-19 ukvarjajo v Franciji, Nemčiji in na Poljskem.

Yu Zhang, vodja bioznanosti in biotehnologije, direktorat za posle

Covid-19 postavlja na preskus odpornost držav, regij, mest in skupnosti. Pri tem ne smemo pozabiti na kohezijske izzive in moramo preprečiti vsakršno poglobljanje neenakosti. Hitro smo začeli izvajati podporni načrt, da bi pomagali zadovoljiti najbolj pereče finančne potrebe regij in občin. Zavedajoč se ključne vloge mest in regij pri blaženju posledic pandemije, smo sprejeli izredne ukrepe, da bi pohitrili odobranje in črpanje novih posojil ter omogočili večjo prilagodljivost pri uporabi ali povečali znesek obstoječih posojil. Mobilizirali smo svoje svetovalne ekipe, da bi državam in regijam pomagale pri programiranju in optimiziranju s covidom-19 povezanih izdatkov.

Leonard Reinard, vodja regionalnega razvoja, direktorat za projekte

Covid-19 je številna hitro rastoča evropska podjetja, vključena v naše načrte, postavil pred odločilno preizkušnjo preživetja, saj bodisi vpliva neposredno na njihove poslovne modele bodisi na njihov dostop do sredstev tretjih financierjev. Tudi sami smo morali hitro prestaviti v višjo prestavo. Naša strategija je bila preprosta, a učinkovita: najprej zagotoviti takojšnjo in znatno podporo podjetjem v sektorjih biotehnologije in bioznanosti, ki so se odločno spopadla s covidom-19, nato pa podpreti inovacije, ki povečujejo odpornost gospodarstev držav članic. Že v prvi polovici leta nam je uspelo potrojiti neposredno financiranje tveganega dolga biotehnoloških in bioznanstvenih podjetij. Podprli smo podjetja, ki so digitalne inovacije uporabila za sledenje stikom, mobilna plačila in digitalizacijo poslovnih modelov. Zadovoljni smo, da nam je uspelo pridobiti zadostno podporo držav članic, tako da smo svoje naložbe v inovativna podjetja na področjih umetne inteligence, industrije 4.0, biotehnologije, bioznanosti in energetske učinkovitosti lahko celo povečali.

Hristo Stoykov, vodja financiranja za rast in tvegani dolg, direktorat za posle

Ponosni smo, da smo podprli BioNTech, prvo cepivo proti covidu-19 na trgu. Zahvala gre našim strokovnjakom za zdravstvo, ki so med trenutno krizo noč in dan med številnimi projekti na področju raziskovanja cepiv iskali najboljše možne. Podpiramo pa tudi vrsto drugih cepiv in zdravil z zelo obetajočimi rezultati.

Christopher Hurst, generalni direktor, direktorat za projekte

Koronavirusna kriza je močno vplivala na gospodarstva EU in držav zunaj EU, kjer EIB posluje. EIB se je takoj odzvala z reševanjem likvidnostnih potreb naših nasprotnih strank. Med krizo pa se je pokazalo, da likvidnost ni edina težava, ki terja našo pozornost. Kriza namreč sproža strukturne spremembe, kar zahteva temeljit razmislek s poudarkom na pametnem, zelenem in trajnostnem. Prilagoditi se bomo morali novi normalnosti, za kar bodo potrebna vlaganja, pri tem pa bo podpora naložbenemu financiranju, prestrukturiranju in preoblikovanju postala celo pomembnejša od reševanja likvidnostnih težav.

Debora Revoltella, direktorica ekonomskih analiz, generalni sekretariat

Medtem ko se strokovnjaki še trudijo oceniti obseg razdejanja, ki ga je povzročila pandemija, je gotovo le eno: okrevanje bo zeleno. K temu cilju bomo prispevali z vsemi našimi prizadevanji za čistejšo energijo in promet, razogličanje težke industrije in energetske učinkovitost. Trudimo se razviti finančne rešitve, ki bodo spodbujale podnebna vlaganja in premagovale ovire za takšna vlaganja. Zahvaljujoč našim tematskim finančnim produktom, že delujemo kot katalizator sprememb, ki jih potrebuje Evropska unija, saj lahko inovativni veliki projekti izboljšajo razmere v celotni panogi.

Gilles Badot, vodja infrastrukturnega in podnebnega financiranja, direktorat za posle

TAKOJŠEN ODZIV

Vseevropski jamstveni sklad podpira majhna podjetja, prizadeta v koronavirusni krizi. In to ravno v času, ko je še z enim jamstvom zaključil mobilizacijo več kot 500 milijard € naložb.

Tudi ko bo koronavirusna kriza premagana, bodo v naših telesih ostale sledi virusa, ki smo ga preživel. Enako bo z našim gospodarstvom. In tako kot se sedaj z omejevanjem stikov vsi solidarno trudimo, da bi zaščitili eden drugega, tako bo tudi najboljša pot nazaj v blaginjo tlakovana z velikimi, a usklajenimi prizadevanji številnih držav v EU.

Največji del odziva skupine Evropske investicijske banke na pandemijo je vseevropski jamstveni sklad (EGF), ki ima za cilj zbrati do 25 milijard € v obliki jamstev držav članic EU. S tem naj bi do konca leta 2021 spodbudili financiranje v sodelujočih državah. Večina zneska bo namenjena podpori majhnim in srednjim podjetjem, del pa tudi nekoliko večjim podjetjem in zdravstvenim subjektom, in sicer v obliki dolžniškega financiranja ter tveganega kapitala in kapitala za rast.

Čeprav je jamstveni sklad velikanski podvig, smo v skupini EIB prepričani, da mu bomo kos, saj smo se na krizo že uspešno odzvali. V mislih imamo Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI), tj. petletni jamstveni program, ki se je iztekel konec leta 2020 in bistveno presegel ciljnih 500 milijard € podprtih naložb. »Dovolj močno si želimo potisniti evropsko gospodarstvo naprej,« pravi Wilhelm Molterer, direktor sklada EFSI. »Za velik učinek pa moraš zasnovati velik program in zavihati rokave.«

EGF to vsekakor počne, pa še dvakrat hitreje, kot je bilo predvideno. »Običajno bi trajalo najmanj dve leti, da bi pripravili mandat takega obsega, nam pa je uspelo v pol leta,« pove Ioanna-Victoria Kyritsi, ki vodi izvajanje EGF v Evropski investicijski banki. »Gre za izjemno ambiciozen in za banko nov instrument. Gre za krizni instrument in resnično se trudimo, da bi prizadete stranke v državah članicah občutile našo podporo.«

Kako torej deluje vseevropski jamstveni sklad? Nekoliko je podoben Evropskemu skladu za strateške naložbe, kjer smo zaradi jamstva iz proračuna EU lahko vlagali tudi v podjetja, ki bi sicer bila preveč tvegana. V okviru jamstvenega sklada pa EIB prevzema celo več tveganja. Skupina EIB je s posojili v okviru EFSI-ja majhnim podjetjem kot ciljnim upravičencem zagotovila podporo brez primere, pri čemer si je tveganje delila z lokalnimi partnerji po vsej Evropi. S tem sodeluje tudi pri novih posojilih v okviru EGF, vendar zaradi jamstev sodelujočih držav članic tokrat lahko nosi levji delež tveganja. EGF ohranja enake pogoje med evropskimi državami, ki so sposobne vzpostaviti močno nacionalno varnostno mrežo, in drugimi z bolj omejenimi zmogljivostmi.

EGF je EFSI-ju podoben v tem, da na podlagi javnega jamstva mobilizira veliko večji znesek financiranja, kot bi ga lahko zagotovili zgolj z nepovratnimi sredstvi. Od EFSI-ja pa se razlike v tem, da je bila njegova zasnova prilagojena za odziv na perečo krizo. »Najbolj značilno za EGF je, da v krizi zagotavlja likvidnost,« meni Marcus Schluechter, svetovalec direktorja EFSI-ja. »Subjekti, ki so v bistvu ekonomsko uspešni, vendar prizadeti zaradi gospodarskega upada, ki ga je povzročila zdravstvena kriza, morajo ostati zmožni plačevati račune in preživeti trenutni pretres, tako da se bodo lahko hitro pobrali, ko se razmere enkrat umirijo.«

„ **Najpomembnejše je imeti velik doseg, da bi lahko podprli majhna in srednja podjetja v vseh panogah.** „

Nujni odziv

Širjenje epidemije spomladi in posledično zaprtje javnega življenja sta pretresla majhna podjetja po vsej Evropi. Jamstveni sklad ima za cilj pomagati zlasti tem podjetjem, saj bo kar 65 % svojih naložb namenil podpori majhnim in srednjim podjetjem (MSP). Skupina EIB je že uvedla vrsto nujnih programov:

- 10 milijard € dodatnih obratnih sredstev prek likvidnostnih linij bankam,
- 10 milijard € posojil MSP prek programa nakupa listinjenih vrednostnih papirjev,
- 8 milijard € financiranja prek jamstvenih shem za takojšnjo uporabo,
- 6,7 milijarde € financiranja za projekte v zvezi s covidom-19 zunaj Evropske unije,
- 6 milijard € financiranja za naložbe v zdravstveno infrastrukturo ter razvoj cepiv in zdravil.

Vse države članice so bile povabljene, naj prispevajo v jamstveni sklad na podlagi deleža, ki ga imajo v kapitalu EIB. Jamstveni sklad znaša skoraj 25 milijard €. »Najpomembnejše je imeti velik doseg, da bi lahko podprli MSP v vseh panogah,« meni Piotr Stolorski, ki vodi izvajanje EGF v EIB.

Zapuščina sklada EFSI

EGF je eden od mnogih programov, ki so nastali kot odgovor na covid-19 potem, ko je Evropska komisija združila moči z državami članicami EU in evropskimi ustanovami, da bi pripravili takojšen in obsežen sveženj pomoči za podjetja, ki jih je pretresla pandemija. Medtem so v EFSI-ju že zavihali rokave ter izdali jamstva za stotine milijonov evrov financiranja, namenjenega projektom za boj proti pandemiji, vključno s 100 milijoni € za nemški BioNTech in njegov razvoj cepiva proti covidu-19.

Prvotno naj bi EFSI deloval proti razmeram nizkih naložb, ki so nastale po finančni krizi izpred desetletja, vendar se je razvil v prilagodljivo orodje za boj proti nenadnim šokom, kot je covid-19, ali širšim krizam, kot so podnebne spremembe. Njegov uspeh temelji na ideji, da je bolje, kot da bi javna sredstva uporabljali za dodeljevanje nepovratnih sredstev, ubrati tržni pristop, ki lahko dodatno k vlaganjem EIB pritegne še zasebna vlaganja, kar večkratno pomnoži učinek prvotnega javnega jamstva.

EFSI je svoj cilj, da podpre za 500 milijard € naložb, dosegel šest mesecev prej kot načrtovano, čeprav se je moral prilagajati posledicam covid-19 na evropsko gospodarstvo. »Sposobni smo bili hitro zagotoviti nujno potrebno likvidnost ter tako podpreti v pandemiji prizadeta podjetja, pa tudi podjetja, ki razvijajo zdravila in cepiva,« pove Iliyana Tsanova, namestnica direktorja EFSI-ja. »Prilagodljivost je ključ do uspeha.«

ZDRAVI, TESTIRAJ, CEPI

Ključna vlaganja za vrsto biotehnoloških in medicinskih podjetij pri odzivanju na pandemijo covid-19 s cepivi, zdravili in diagnostiko.

CCOVID-19 je zahrbtna bolezen. Šviga med prebivalstvom in se skriva v ljudeh, ki ne kažejo nobenih simptomov. Potuhne se pod krinko navadnega prehlada ali alergije. Če bi ga lahko odkrili z dobrimi testi, ustavili njegovo širjenje z novimi cepivi in pozdravili bolne z inovativnimi zdravili, bi končali pandemijo.

Evropska investicijska banka podpira na ducate podjetij, ki delajo noč in dan, da bi končala krizo. BioNTech, podjetje iz nemškega Mainza, je na čelu najboljših v prizadevanjih za rešitev enega večjih izzivov, pred katerim je kdaj stalo človeštvo. Deluje v partnerstvu z ameriškim farmacevtskim podjetjem Pfizer. Banka EU je s podjetjem junija 2020 podpisala pogodbo, težko 100 milijonov €. Za to in drugimi naložbami, opisanimi v tem poročilu, stojijo programi, kot sta InnovFin in Evropski sklad za strateške naložbe, ki podpirajo inovativne, zelo tvegane projekte.

»V boju proti covidu lahko največ prispevamo, če pomagamo podjetjem, ki razvijajo nova cepiva, zdravila ali diagnostične rešitve,« pravi Gergely Krajcsi, naložbeni svetovalec v Evropski investicijski banki, ki je delal na poslu BioNTech in drugih podobnih transakcijah. »Naredili smo vse, kar je bilo v naši moči, da bi podprli BioNTech, saj covid, če smo realistični, ne bo izginil sam od sebe.«

Sledi, ustavi, pozdravi

Osebe Evropske investicijske banke se je na začetku krize odločilo, da bo hkrati delalo na zdravstveni krizi in gospodarskem upadu. Banka je podporo biotehnološkim in medicinskim podjetjem razdelila na tri glavne dele: cepiva, zdravila in diagnostiko. Cilj: slediti okužbam, ustaviti širjenje bolezni in poskrbeti za obolele.

Aprila je banka odobrila za 5 milijard € financiranja v podporo nujnim ukrepom v boju proti covidu-19 na področjih zdravstva, medicinskih inovacij in drugih. Doslej je bilo v tem okviru odobrenih že okrog 1,2 milijarde € za več kot 40 biotehnoloških ali medicinskih podjetij in projektov. Evropska investicijska banka podpira tudi globalne programe razdeljevanja cepiva proti covidu-19, zlasti v državah v razvoju. Banka je odobrila 400 milijonov € težak posel v okviru COVAX-a, globalne pobude s podporo stotin držav, zasebnega sektorja in dobrodelnih organizacij za zagotovitev pravičnega dostopa do cepiv v državah v razvoju.

Pregled podjetij za boj proti covidu-19

Na začetku krize je banka proučila svoj aktualni posojilni portfelj, ozrla pa se je tudi po novih podjetjih, ki bi morda potrebovala dodatno pomoč. Izluščili sta se dve podjetji, BioNTech in CureVac. EIB je bila prva finančna ustanova, ki je podprla BioNTechove raziskave koronavirusa. S CureVacom, ki je specialist za zdravljenje redkih bolezni, pa je julija podpisala 75 milijonov € vredno posojilo za širitev proizvodnih zmogljivosti na sedežu podjetja v Tübingenu v jugozahodni Nemčiji.

“ **Cilj EIB je pohitriti pot številnih obetavnih projektov do množične proizvodnje in globalne distribucije.** ”

CureVac in BioNTech se opirata na tehnologijo, ki še nikoli ni bila uporabljena za komercialna cepiva. Podjetji bi lahko odigrali revolucionarno vlogo pri razvoju cepiv prihodnosti. Gre za to, da vzamemo neokužen genski material, tj. informacijsko ribonukleinsko kislino (RNK), in ga vbrizgamo v mišične celice. Cepivo vstopi v celice in jim da navodilo, naj proizvedejo protein, ki je podoben bodicam novega koronavirusa. Novi protein spodbudi imunski sistem, da začne proizvajati protitelesa in aktivira T-celice za boj proti virusu, če mu je oseba izpostavljena.

»Cepiva z informacijsko RNK so vsestransko uporabna, saj jih je mogoče hitro prilagoditi mutacijam virusa,« pravi Anna Lynch, strokovnjakinja za bioznanosti v Evropski investicijski banki. »Cepivi podjetij CureVac in BioNTech se lahko spremenita v nekaj tednih, če se pojavi mutiran virus.«

Življenjsko pomemben tvegani dolg

Zasebni vlagatelji so pogosto previdni, ko gre za cepiva, saj je njihovo uspešnost težko predvideti. Banka s podporo BioNTechu in CureVacu kaže, kako pomemben je tvegani dolg, ki ga zagotovi javna banka, saj podjetjem pomaga pri inovacijah na področju nalezljivih bolezni, pravi Cristina Niculescu, še ena strokovnjakinja za bioznanosti v Evropski investicijski banki. Ebola, SARS in zdaj covid-19 so nas prebudili, tako da se zavedamo pomembnosti pripravljenosti na pandemijo in vlaganj. **Zasebni in javni sektor krepita podporo, saj imamo na svetu več kot 200 možnih cepiv v različnih stopnjah razvoja. Nekaj naj bi jih bilo odobrenih do konca leta.** »Cilj EIB pri tem je pohitriti pot številnih obetavnih projektov do množične proizvodnje in globalne distribucije,« pravi Niculescujeva. »Medtem pa imamo množico zelo bolnih ljudi, zato potrebujemo tudi terapevtske rešitve za hospitalizirane bolnike s covidom-19, ki ne smejo napredovati do resnejših stanj.«

Özlem Türeci, medicinska direktorica v BioNTechu, pove, da je zaradi zgodnjega uspeha njenega cepiva danes upanje mogoče. »Ne verjamem, da je pandemija že za nami,« doda, »vendar bi to lahko bil prispevek k samemu začetku konca.«

Vedno bomo potrebovali zdravila

EIB s posojili podpira naslednja ključna biofarmaceutska podjetja: Atriva, Immunic, AB Science in Pluristem. Podjetja so svoje izdelke v zvezi s covidom-19 zasnovala za zdravljenje okuženih ljudi, še zlasti tistih, ki so tako bolni, da morajo v bolnišnico.

Vodilno zdravilo Atrive, ATR-002, naj bi zmanjšalo virusno breme virusov RNK, ki med drugim povzročajo covid-19 in gripo, ter preprečevalo širjenje hude okužbe dihal. Zdravilo v obliki tablet je v predkliničnih raziskavah doseglo obetajoče rezultate. Morda bo zagotovilo prepotrebno pomoč ljudem s simptomi okužbe s koronavirusom, ki potrebujejo bolnišnično zdravljenje. Atrivino zdravilo se koronavirusa loteva z dveh vidikov: ustavi njegovo razmnoževanje, hkrati pa prepreči, da bi se imunski sistem obolelega nanj

pretirano odzval. »Prepričani smo, da bi bil ta dvojni pristop lahko izjemno učinkovit,« meni Olaf Althaus, finančni direktor v podjetju, ki je oktobra z EIB podpisalo posojilno pogodbo v vrednosti 24 milijonov €. »Zelo smo optimistični glede zmožnosti zdravila ATR-002 za boj proti pandemiji.« **Atriva želi izdelati protivirusno zdravilo širokega spektra, ki bo učinkovito tudi proti novim mutacijam koronavirusa ali novim virusom RNK, zaradi katerih bi lahko izbruhnile pandemije.**

V EIB smo oktobra posojilo odobrili tudi podjetju Immunic, ki bo 24,5 milijona € uporabilo za delo na podobnem zdravilu, IMU-838. To zdravilo, ki je ravno tako v obliki tablet, ima širok spekter protivirusnega delovanja. IMU-838 je v drugi fazi preskušanja na bolnikih, ki so bili sprejeti v bolnišnico z zmerno obliko bolezni covid-19, preskuša pa se tudi na bolnikih s kroničnimi vnetnimi in avtoimunskimi boleznimi, kot je multipla skleroza. »Februarja, ravno ko je pandemija dosegla svetovno razsežnost, smo pomislili, da bi naše zdravilo morda delovalo proti covidu-19,« razmišlja Hella Kohlhof, vodja znanstvenih raziskav pri Immunicu.

Immunic želi z zdravilom IMU-838 na več načinov zmanjšati resnost okužb z virusi, kot je koronavirus. Najprej prepreči razmnoževanje virusa, nato sproži prirojeni imunski odziv, končno pa lahko imunskemu sistemu prepreči, da bi se pretirano odzval na hudo okužbo. Deluje kot učitelj in daje navodila celicam telesa. »**Ko se celice v našem telesu okužijo z virusom, virus pa se želi razmnoževati, se te zelo prijazne celice odzovejo tako: 'Ni problema, vključile bomo nov mehanizem in podprle virus v tej želji',**« pojasnjuje Kohlhof. »**Virus se polasti prijaznosti celic.** Zdravilo IMU-838 lahko ustavi ta mehanizem tako, da zavre encim, ki podpira nastajanje prijaznih gradnikov.«

Francosko podjetje AB Science je z EIB novembra podpisalo pogodbo za 15 milijonov €, ki jih potrebuje za nadaljevanje kliničnega razvoja svojega zdravila masitinib. Medicina bi lahko pomagala ljudem, ki trpijo zaradi življenja ogrožajočih bolezni, povezanih s koronavirusom, vključno s citokinskim viharjem, tj. pretiranim odzivom imunskega sistema na okužbo. »Raziskave AB Science bi se lahko izkazale za koristne pri vnetnih boleznih, nevrodegenerativnih boleznih, nalezljivih boleznih in raku,« pove Yu Zhang, vodja bioznanosti in biotehnologije v Evropski investicijski banki. »Podporo podjetju bomo v prihodnje morda še okrepili.«

Podjetja, ki razvijajo zdravila, upajo, da bodo s svojimi raziskavami naslovila vrsto bolezni. Menijo, da bodo njihova zdravila potrebna še dolgo, tudi če se bodo cepiva izkazala za uspešna. »Prvič, prav vsi se ne bodo cepili,« pove Althaus iz Atrive. »**Drugič, vedno bodo primeri, ko cepiva ne bodo delovala ali jih ne bo moč uporabiti. Tudi po uvedbi zračnih blazin v avtomobilih smo še naprej potrebovali reševalna vozila.**«

“ Čas je bistvenega pomena. Zdi se, kot bi bili v vojni. ”

Celice placent z zdravilnimi lastnostmi

Izraelsko-nemško podjetje Pluristem, ki je z EIB aprila podpisalo 50 milijonov € težak posel o financiranju, je ubralo drugo pot do terapij. **Podjetje za zdravljenje hudih okužb uporablja celice placent, ki so najmočnejše celice v človeškem telesu.** Pluristem v 3D bioreaktorju, ki posnema stanje v človeškem telesu, iz placent vzgaja celice. Nove celice, ki jih vbrizgamo v bolnika, pomagajo telesu pri obnovi. Terapija bi lahko pomagala bolnikom, pri katerih covid-19 spremljajo zapleti – pljučna hipertenzija, pljučna fibroza ali akutna ledvična in gastrointestinalna okvara.

Placent zberejo od porodnic, mlajših od 35 let, ki so se odločile za carski rez in rodile zdrave, donošene otroke. »Te celice se nato lahko uporabijo za dobro človeštva,« pove Auvo Kaikkonen, višji specialist za bioznanosti v banki.

Eno od številnih spoznanj iz zaprtij zaradi covid-19 je, da je širjenje bolezni treba spremljati in mu slediti. Najnovejšo naložbo banke v testiranje je prejelo poljsko podjetje Scope Fluidics, ki je razvilo sistem za hitro odkrivanje virusnih povzročiteljev bolezni in bakterij. Banka je podjetju Scope Fluidics septembra odobrila 10 milijonov € vredno posojilo. Podjetje je razvilo povsem samodejen sistem po imenu PCR/One, ki lahko v 15 minutah prepozna do 20 povzročiteljev bolezni in na zdravila odpornih bakterij. Zanesljivost sistema pomeni, da zdravnikom ne bo več treba čakati dneve, da bi izvedeli, ali ima bolnik covid ali ne. Pomeni tudi, da bi lahko ljudi testirali pogosteje. »Glavna prednost našega testa je hitrost,« pove Piotr Garstecki, direktor podjetja Scope Fluidics. »Čas je bistvenega pomena. Zdi se, kot bi bili v vojni.«

Današnji hitri koronavirusni testi so znani po nezanesljivosti, saj iščejo protitelesa proti covidu-19. Težava tiči v tem, da se pri nekaterih okuženih protitelesa morda sploh še niso razvila. To lahko vodi do napačnih rezultatov. **Testi PCR podjetja Scope Fluidics se ponašajo s skoraj 100-odstotno zanesljivostjo.** »Povpraševanje po pripomočkih te vrste je velikansko,« pove Anna Stodolkiewicz, posojilna specialistka EIB, ki dela na tem projektu. »Test PCR je kompakten, nepropusten. Lahko se uporablja na letališčih, železniških postajah, praktično povsod.«

Tudi po prihodu cepiv proti covidu-19 ostaja testiranje ključnega pomena. Velik del prebivalstva ne bo vključen v prvi krog cepljenja, kar pomeni, da bo virus verjetno še naprej na veliko krožil. Scope Fluidics pričakuje, da bodo evropski regulatorji njegov sistem začasno odobrili do konca leta. **»Celo množično testiranje,« meni Garstecki, »je ekonomsko gledano boljše kot zaprtje.«**

'DAR BOŽJI, ČUDOVITA STVAR'

Evropska investicijska banka skupaj z nacionalno spodbujevalno banko majhnim italijanskim podjetjem prinaša upanje, da bo koronavirusna kriza premagana.

G iuliano Annigliato je kot otrok nenehno preklapljal gumb na televiziji, saj mu je bilo všeč, kako se je pojavljal zdaj eden zdaj drugi ob obeh takratnih programov. Kot odraslemu mu je bilo kar nekako usojeno, da se je zaposlil pri lokalni radioteleviziji v Bagnoliju, delavski soseski na obrobju Neaplja.

Pri tem nikoli ni pozabil svojih občutkov ob smrti očeta zaradi srčne kapi. Pri devetnajstih je bil to zanj hud udarec, nepopisna bolečina. Tovarna, kjer je delal oče, mu je ponudila zaposlitev, vendar je odklonil: »Ne, hvala, zmogel bom sam.« Po desetletju dela v medijih se je dejansko postavil na lastne noge in ustanovil kar dve oglaševalski agenciji, A&C Network in Uno Outdoor.

Sledila so tri desetletja rasti in vedno novih načrtov na podlagi inovativne ideje, s katero so podpirali obnovo spomenikov v Neaplju in drugod, občinam pa pomagali privarčevati pri izdatkih. Ko pa je po Italiji marca pustošil virus, je bil prizadet tudi Annigliato, saj je večina njegovih strank iz oblačilnega sektorja, ki je bil med krizo eden najbolj prizadetih.

Upanje je posijalo v obliki **1,5 milijarde € financiranja, ki ga je Evropska investicijska banka v prvem odzivu na covid-19 zagotovila za majhna italijanska podjetja, kar je največja podpora kateri koli posamični državi med pandemijo.** EIB je v partnerstvu z italijansko spodbujevalno banko Cassa Depositi e Prestiti (CDP) podprla 2,3 milijona € posojila, ki ga je Annigliato dobil pri najstarejši banki na svetu, Monte dei Paschi di Siena.

»Italijanskim majhnim podjetjem stojimo ob strani,« pravi Claudia Barone, posojilna specialistka EIB, ki je pri tem hitrem odzivu sodelovala vse od začetka krize. Od aprila, ko je financiranje odobril svet direktorjev Evropske investicijske banke, do julija je bilo majhnim podjetjem razdeljenih že več kot 600 milijonov €.

Ohranjena zgodovina Neaplja

Če se boste kdaj sprehajali po Neaplju in pri tem naleteli na spomenik, skrit za reklamno zaveso, je prav možno, da je avtor kreativne ideje Giuliano Annigliato: »Ti oglasi plačujejo za prenovo zgodovinskih stavb.« Obeliski, vodnjaki in spomeniki so zanimivi za podjetja in organizacije, kot so Original Marines, Burger Italy, Liu Jo in Enrico Coveri. V Neaplju pridobijo 'oglaševalsko okno' za čas trajanja obnove spomenika, mesto pa z obnovo nima nobenih stroškov.

Glede na bogato zgodovino Neaplja obnovitvenega dela ne zmanjka. Kljub temu je imel Annigliato marca in aprila, na višku pandemije v Italiji, komaj kaj naročil. **Z denarjem, ki ga je imel na strani za nujne primere, ni mogel dolgo plačevati plač svojim 36 zaposlenim, nekaj jih je moral celo kriti s pomočjo začasnih subvencij za plače.**

„ S CDP smo združili moči in kot en tim delali v korist majhnih italijanskih podjetij. „

Ko se je že zdelo, da se je nanj zgrnila vsa teža sveta, **je Annigliato dobil nekaj prepotrebne likvidnosti od Evropske investicijske banke prek CDP in Monte dei Paschi di Siena. Ta rezerva mu je omogočila, da je z veseljem sprejel veliko spletno naročilo Rossignola, legendarne francoske znamke.** »To je bil dar božji, čudovita stvar,« pove Annigliato z veselim in navdušenim glasom, v katerem je čutiti olajšanje človeka, ki je bil na robu prepada.

Annigliato se zdaj usmerja na spletno tržišče, kjer išče nove poti za ponujanje svojih proizvodov. Če nas je kriza česa naučila, pravi, nas je naučila tega, da gre zgrabiti vsako priložnost. »Danes nas pesti virus, jutri nas bo kaj drugega. Takšno je pač življenje. In ko se življenje zgodi, ga moraš sprejeti.«

Premajhni in preveč tvegani? Ni problema!

Annigliato krizo med pandemijo primerja z vojno, ko se je treba boriti s strastjo, prilagodljivostjo, pametjo in pogumom. Brez vseh teh sestavin tudi ne bi prišlo do skupnega posla med Evropsko investicijsko banko in banko Cassa Depositi e Prestiti. Ustanovi sta že dolgo partnerici, med njima pa vlada globoko razumevanje, iz katerega izvirata občutka varnosti in udobja. **»S CDP smo združili moči in kot en tim delali v korist majhnih italijanskih podjetij,«** pravi Barone iz EIB. »To je zahtevalo veliko dela, vključno s poenostavljanjem dolgih in nepraktičnih postopkov,« še doda.

Rezultat je občudovanja vreden. **EIB pod ugodnimi pogoji podpira instrument banke CDP 'Podjetniška platforma'. CDP sredstva posoja naprej finančnim posrednikom, kot je Monte dei Paschi di Siena, ti pa nato še naprej podjetnikom, kot je Annigliato.** EIB je sklenila partnerstvo s CDP, da bi dosegla banke, ki sicer ne bi imele dostopa do njenih ugodnih pogojev, ker so premajhne ali preveč tvegane. CDP si ne vzame dobička, zato so Annigliato in drugi majhni podjetniki deležni vseh koristi ugodnih obrestnih mer EIB.

EIB se sedaj veseli obnove srednjeveškega gradu Maschio Angioino v središču Neaplja, ki je simbol mesta. Njegovi stolpiči so bili priča številnim boleznim, ki so pustošile po Neaplju, pa še vedno stojijo. Tako bo obstalo tudi Annigliatovo poslovanje, zahvaljujoč sodelovanju med CDP in EIB.

REŠILNA VRV ZA SEVERNO ŠPANIJO

Katalonska banka želi pomagati skoraj 50 000 ljudem, da bi lahko obdržali službe, plačevali položnice in preživeli gospodarski upad zaradi koronavirusa.

C OVID-19 je zadal hud udarec številnim delom gospodarstva, še posebej pa trpijo podjetja, ki živijo od turizma ali potovanj. Za mnoga je financiranje s podporo EIB pomenilo rešilno vrv. »Menimo, da se bodo razmere do leta 2021 izboljšale, vendar bomo v naslednjih letih vseeno pridno delali in skrbno pazili na izdatke,« pove Rafael Ruiz, finančni direktor v projektantskem podjetju Barcelona Technical Center s sedežem v Martorellu severozahodno od Barcelone, ki ima 148 zaposlenih in konstruira izdelke za avtomobilsko, letalsko in železniško panogo.

„ Pomagamo jim uvajati nove poslovne modele, ki lahko ponovno spravijo v tek njihovo poslovanje in spodbudijo gospodarstvo. „

Ruizovo podjetje je pri Institut Català de Finances ali na kratko ICF, javni katalonski banki za majhna podjetja in podjetnike, vzelo posojilo v višini 950 000 €. »Posojilo nam je omogočilo izplačevati plače in poravnati druge obveznosti navkljub manjšemu številu projektov,« pove Ruiz.

Finančna rešilna vrv za podjetje Barcelona Technical Center je prišla iz 250 milijonov € težkega posojila, ki ga je Evropska investicijska banka odobrila ICF. Posojilo bo skupaj pomagalo 48 000 ljudem v prodaji na drobno, turizmu, gostinstvu, kulturi in mnogih drugih sektorjih, da bodo lahko plačevali račune in skovali nove poslovne načrte. Banka EU in ICF tesno sodelujeta od leta 2008 in podpirata tisoče majhnih podjetij v regiji.

»Budno čakamo na znake okrevanja,« pravi Rafel Niubò, generalni sekretar barcelonskega podjetja Eurofitness, ki upravlja in gradi fitnes in športne centre po vsej Španiji. Eurofitness je med pandemijo preživel težke čase, saj je bilo zaprtih veliko telovadnic. Niubò že opaža nekatere znake okrevanja, vendar je njegov trenutni cilj zgolj preživetje podjetja. Eurofitness, ki ima 327 zaposlenih, je vzel posojilo v višini 1 milijona €. S tem denarjem se je izognil znižanju plač, odpuščanju ali omejevanju storitev za stranke.

Do posojila v okviru tega financiranja Evropske investicijske banke bi lahko bilo upravičenih kar 2 000 podjetij. ICF načrtuje, da bo s posojilom EIB ter vlaganji iz drugih javnih in zasebnih virov zbral do 1 milijarde € sredstev, s katerimi bodo majhna podjetja prekrmarila krizo.

“ **EIB bolj kot kdaj koli podpira majhna podjetja v Španiji. Tesno sodelujemo s svojimi posredniki, da bi dosegli kar največ podjetij.** ”

Novi poslovni modeli kot odgovor na krizo

Josep-Ramon Sanromà, direktor katalonske javne banke, pove, da si osebje pri njih intenzivno prizadeva, da bi podjetnikom ponudili nove finančne rešitve. »Križa je med zaprtjem močno prizadela podjetja v Kataloniji,« pove. »Bila so paralizirana, prodaja je padla, na nove varnostne ukrepe pa so se morala odzvati s preusmeritvijo. Mnogi, še zlasti samozaposleni in majhna podjetja, potrebujejo večjo finančno podporo. Pomagamo jim uvajati nove poslovne modele, ki lahko ponovno spravijo v tek njihovo poslovanje in spodbudijo gospodarstvo.«

V letu 2020 je bila Španija priča občutnemu padcu bruto domačega proizvoda in stopnje zaposlenosti. Špansko gospodarstvo bolj kot katero koli drugo v evropskih državah temelji na turizmu in nepremičninskih poslih, in prav ta dva sektorja sta še posebej trpela zaradi covid-19. A Španija že okreva in njen BDP naj bi po ocenah Mednarodnega denarnega sklada v letu 2021 ponovno rasel. »Vpliv na gospodarstvo je bil v tej državi velik, vendar počasi že vidimo luč na koncu predora,« pove Alex Saz-Carranza, posojilni specialist v Evropski investicijski banki, zadolžen za posle, ki naj bi pospešili okrevanje v številnih delih Španije. »EIB bolj kot kdaj koli podpira majhna podjetja v Španiji. Tesno sodelujemo s svojimi posredniki, da bi dosegli kar največ podjetij ter tako omilili posledice pandemije za gospodarstvo, podjetjem pa omogočili preživetje in ohranitev delovnih mest.«

Hiter odziv na koronavirusno krizo

Posojilna pogodba med Evropsko investicijsko banko in ICF je bila med prvimi velikimi posli, odobrenimi v okviru 5 milijard € težkega programa skupine EIB za pomoč evropskim podjetjem pri spopadanju s krizo. Evropska investicijska banka je ta španski posel odobrila v nekaj mesecih po pospešenem postopku, da bi hitro zagotovila pomoč majhnim podjetjem.

Dodatno financiranje je prišlo ravno pravi čas za podjetja, kot je Atrápalo, spletna potovalna agencija iz Barcelone, ki zaposluje 220 ljudi. Atrápalo je pri katalonski javni banki najel posojilo v višini 500 000 €, da bi lahko plačal zaposlene in se pripravil na nepričakovano. »Prihodnost je kar negotova,« meni Luis Alonso, finančni direktor v Atrápalu. »Ne vemo, kdaj ali kako hitro si bodo opomogli sektorji potovanja, turizma in pristožnih dejavnosti, vendar nam posojilo pomaga premagovati te negotovosti in nadoknaditi izgubljeno med pandemijo.«

NAZAJ K OSNOVAM

V letu 2020 so zdravstvene oblasti po vsej Evropi na tem sicer visokotehnološkem in inovativnem področju komaj uspele financirati nabavo najnujnejše medicinske opreme, spet drugi so iskali preproste rešitve za kužne bodice koronavirusa.

V mestu Kiskunhalas na jugu Madžarske so marca uvideli, da bi število okužb s koronavirusom lahko preseglo zdravstvene zmogljivosti, zato so se odločili za gradnjo mobilne bolnišnice. »Zgradili smo jo v samo nekaj tednih kot odgovor na porast števila hospitaliziranih na tem območju,« pove Gabor Kiss, posojilni specialist v Evropski investicijski banki, ki je sodeloval pri financiranju mobilne bolnišnice v Kiskunhalasu in druge najnujnejše medicinske opreme v zvezi s covidom-19 na Madžarskem.

Mobilna bolnišnica Kiskunhalas, ki je namenjena epidemijam, je bila zgrajena aprila in lahko sprejme 150 pacientov. Zasnovana je bila prav za zdravljenje bolnikov s covidom-19, ki potrebujejo intenzivno nego. »Pomaga tudi zaveziti širjenje virusa,« poudari Tunde Szabo, zdravstvena ekonomistka v banki. »Lokalne zdravstvene zmogljivosti zdaj omogočajo ločevanje koronavirusnih bolnikov od ostalih, kar bistveno zmanjša tveganje bolnišnične okužbe s covidom-19.«

Evropska investicijska banka običajno podpira inovacije v medicini – od financiranja bolnišnične infrastrukture do medicinskih pripomočkov ter biotehnoloških inovacij in razvoja cepiv proti covidu-19. V tem zelo posebnem letu, še zlasti v prvih mesecih pandemije, pa so bolnišnice in zdravstveni delavci po vsem svetu potrebovali vse kaj drugega kot inovativno tehnologijo in orodja. Države so se trudile, da bi jim zagotovile najnujnejšo opremo za preprečevanje širjenja bolezni, pa tudi infrastrukturo in osebje za obravnavo hudih primerov SARS-Cov-2. Na Evropsko investicijsko banko so se obračale z zahtevami po veliko večjem financiranju najnujnejših potreb v zdravstvu.

500 načinov za pomoč

Države so se morale hitro odzvati, da bi lahko bolnišnicam in zdravstvenim domovom dobavile zaščitno opremo, vključno s kirurškimi maskami, rokavicami, razkužilnimi sredstvi ter opremo, potrebno posebej za intenzivno nego bolnikov s SARS-Cov-2, kot so postelje za intenzivno nego in dihalna oprema.

Na Madžarskem, ki niti ni bila med najbolj prizadetimi državami EU, si je vlada marca 2020 še vedno prizadevala zaveziti širjenje okužb in zaščititi zdravje prebivalstva. Hkrati se je morala pripravljati na možni drugi val okužb. Pozneje v letu, ko je bila Madžarska še posebej prizadeta, se je to izkazalo za ključno. **Evropska investicijska banka je madžarski vladi pri financiranju nujnega odziva priskočila na pomoč s posojilom v znesku 162,5 milijona €. Financirala je skoraj 500 različnih vrst artiklov, ki jih je zdravstveni sektor potreboval za preprečitev širjenja bolezni in učinkovito zdravljenje obolelih.**

»Za banko je bil to poseben zdravstveni paket,« pove Szabo iz banke. »Naši projekti se običajno nanašajo na posodobitev bolnišnic in zdravstvene inovacije, vendar živimo v izjemnem času. Prepoznali smo nujnost potreb in se hitro odzvali s podporo državam članicam EU, tako da smo jim na vse možne načine pomagali pri spopadu s koronavirusno krizo.«

Respiratorji, razkužila, maske, ventilatorji, obposteljni monitorji – to je samo nekaj artiklov, ki jih je madžarska vlada nabavila s pomočjo omenjenega posojila. »Skoraj celotno posojilo smo porabili za medicinske naprave in opremo, potrebno za tekoče poslovanje zdravstvenih ustanov med pandemijo,« pove Szabo. Nova medicinska oprema je bila razdeljena uporabnikom po vsej Madžarski.

Preproste rešitve za covid-19 v bolnišničnem projektu na Češkem

Madžarski krizni odziv je eden številnih projektov v zvezi s covidom-19, ki jih je EIB podprla v preteklem letu. Število zdravstvenih projektov v banki se je v primerjavi z letom prej potrojilo. Vendar naši projekti v zdravstvenem sektorju v letu 2020 niso bili usmerjeni zgolj v nujni odziv. Ne glede na razmere, kot jih še ni bilo, nismo pozabili na naše dolgoročne cilje glede zdravstvene infrastrukture.

Koronavirusna kriza je lokalne zdravstvene zmogljivosti obremenila do skrajnih meja, hkrati pa je pandemija tudi razkrila njihove šibke točke in nepripravljenost. V ospredje so prišle pomanjkljivosti starejših bolnišnic in lokalne oblasti so bile prisiljene ukrepati. EIB je zato osrednječeško regijo podprla s posojilom v višini 48 milijonov €, da bi povečali pripravljenost na izredne razmere ter posodobili zdravstveno, prometno, socialno in izobraževalno infrastrukturo.

“ **Ne gre za povečanje števila bolnišničnih postelj, pač pa za povečanje odpornosti naših bolnišnic.** ”

Več kot polovica denarja bo namenjena opremi in posodobitvi petih bolnišnic v regiji, pa tudi reševalne službe osrednječeške regije. Zaradi naložbe bo skoraj 1,4 milijona ljudi dobilo boljši dostop do boljših zdravstvenih storitev. »Zahvaljujoč programu bodo ti medicinski objekti postali učinkovitejši, izboljšali bodo kakovost svojih storitev ter prispevali k večji energetske učinkovitosti in boljši pripravljenosti na izredne razmere,« pravi Szabo.

Najboljši čas za preprečitev naslednje pandemije

»Najlažje se s pandemijo spopademo, če izboljšamo obstoječe zdravstvene objekte,« pojasnjuje Szabo. »Ne gre za povečanje števila bolnišničnih postelj, pač pa za povečanje odpornosti naših bolnišnic.« To lahko dosežemo s preprostimi rešitvami, kot je izboljšanje prezračevalnih sistemov, kar zmanjša število bolnišničnih okužb, in to je ena od sprememb, ki so jih uvedli v čeških bolnišnicah.

»Moramo se tudi ponovno zamisliti nad našim zdravstvenim sistemom,« poudari Szabo. »Povečati moramo število centrov za dolgotrajno nego. Te ne bi smeli nuditi v običajnih bolnišnicah, saj gre za najdražjo obliko oskrbe. Namenski objekti za dolgotrajno nego so veliko učinkovitejši, poleg tega pa jih lažje prilagajamo za obvladovanje okužb.« Koronavirusna pandemija nas je prisilila, da pohitrimo ta razvoj, da ponovno razmislimo o naših bolnišnicah in presodimo, kako dobro smo pravzaprav pripravljeni. Kot smo letos vsi spoznali, je najboljši čas za preprečitev naslednje pandemije zdaj.

NAŠI STROKOVNJAKI OCENJUJEJO IZZIV PODNEBNIH SPREMENB

EIB si je v odzivu na globalno podnebno krizo in v podporo evropskemu zelenemu dogovoru zastavila ambiciozne podnebne cilje in se začela preoblikovati v podnebno banko Evropske unije. Glede na koronavirusno krizo in njene posledice pa danes nekateri trdijo, da bi morala spodbujati izključno rast in ustvarjanje delovnih mest. Za EIB mora biti okrevanje zeleno in nas odločno voditi proti cilju ničelne stopnje neto emisij. Načrt podnebne banke, ki nas bo usmerjal na poti do podnebnih ciljev, je bil pripravljen v letu 2020, kar pomeni, da bo leto 2021 prvo leto izvajanja tega zelenega akcijskega načrta.

Elina Kamenitzer, vodja usklajevanja podnebnih ukrepov in okolja, direktorat za posle

Pandemija nas je na krut, a neposreden način opomnila, da se bomo morali o prihodnjih infrastrukturnih naložbah odločati v razmerah radikalnejših pričakovanj glede prihodnjih potreb, ravnanj in uporabe virov. Ta sprememba paradigme od nosilcev – in financerjev – projektov zahteva uporabo novega nabora kazalnikov za merjenje trajnosti. Če želimo, da bodo nosilci projektov in finančni posredniki zmožni bolje razumeti in uporabljati nove tehnike in standarde, jim bomo morali zagotoviti izdatno svetovalno in tehnično podporo.

Frank Lee, vodja Evropskega svetovalnega vozlišča za naložbe, direktorat za posle

Tudi v težkih časih veter še kar piha in sonce še kar sije. Obnovljivi viri energije so se izkazali za odporne na covid-19. Pot pred nami ne bi mogla biti jasnejša. Sedaj moramo pospešiti prehod na zeleno prihodnost.

Alessandro Boschi, vodja obnovljive energije, direktorat za projekte

Mesta so v prvi bojni vrsti v koronavirusni krizi, saj opravljajo ključne storitve na področjih zdravstva, civilne zaščite in mestnega prevoza, upravljajo pa tudi javne površine. Pri vsem tem se soočajo z upadom prihodkov, kajti gospodarstva v mestih so se upočasnila. V letu 2020 smo v ključnih mestih, kot so Grenoble, Milano in Barcelona, uvedli programe za okrevanje mest od covid-19, v Franciji ter na Nizozemskem in Poljskem pa smo pripravili nacionalne programe za okrevanje mest. V letu 2020 smo uvedli tudi pomemben svetovalni instrument, in sicer sklad za podnebno vrzel v mestih, ki ga izvajamo skupaj z nemško agencijo za mednarodno sodelovanje GIZ in Svetovno banko. Z njim želimo podpreti mesta v državah v razvoju in državah v vzponu v zgodnji fazi priprave projektov. Instrument, ki sta ga ustanovila Luksemburg in Nemčija, bo prispeval k zagonu pametnih projektov na področjih vode, trajnostne mobilnosti v mestih, energetske učinkovitosti in podnebnega prilagajanja.

Gerry Muscat, vodja mestnega razvoja, direktorat za projekte

EIB se je na covid-19 hitro odzivala. Zmožnost banke, da razvije nove pristope in se sooči s popolnoma novimi izzivi, bo še pomembnejša, ko se bo spopadla s podnebnimi spremembami in uničevanjem okolja. Ko bo EIB postala podnebna banka EU, bo pomembno prispevala k zelenemu dogovoru in hkrati omogočila nabiranje dragocenih izkušenj vsem vključenim v spopad z največjo nevarnostjo, s katero se danes sooča svet.

Heinz Oibers, direktor oddelka za zahodno Evropo, direktorat za posle

Vse od izuma kolesa je bil promet središče človekovih prizadevanj, hkrati pa nas je z vsemi prevoznimi sredstvi, od okornih galej do elegantnih reaktivcev, vodil k tehnološkemu napredku in ga sploh omogočil. Sedaj smo mi na vrsti, da se soočimo z eksistencialnimi izzivi današnjih dni. Danes, ko je podnebje našega planeta v težavah, človeštvo pa ogroža pandemija, je prometni sektor v znamenju zelene in digitalne revolucije. Promet je tako del rešitve kot del problema. Je edini sektor z izpusti CO₂, ki še vedno raste, hkrati pa je bil v pandemiji med najbolj prizadetimi. Hkrati se pričakuje, da bo promet vodilni pri okrevanju, ki bo vodilo v zeleni prehod, kar bo EIB podprla, da bi dobili resnično trajnosten prometni sistem.

Gavin Dunnett, direktor mobilnosti, direktorat za projekte

PLAN ZA PLANET

Načrt podnebne banke nas bo vodil pri financiranju evropskega zelenega dogovora in evropske ogljične nevtralnosti.

Desetletje pred nami bo ključno za podnebno in okoljsko krizo. Naš načrt podnebne banke določa, kako bomo v obdobju od leta 2021 do leta 2025 izpolnili svoje močnejše podnebne in okoljske obveze v skladu z evropskim zelenim dogovorom. Pospešili bomo prehod na nizkoogljično, podnebno nevtralno in okoljsko trajnostno gospodarstvo ter vse financiranje uskladili s Pariškim sporazumom. Pri tem ne bomo nikogar prezrli in bomo podpirali dolgoročne razvojne cilje.

»Ambicioznejši cilji imajo za skupino EIB daljnosežne posledice, saj spreminjajo naša prednostna področja in način dela,« pove Stephen O'Driscoll, vodja pisarne za okoljske, podnebne in socialne zadeve v EIB. »Gre za nekakšno spremembo DNK in prav vsak vir bomo uporabili, da bi dosegli cilje evropskega zelenega dogovora.«

Banka sicer vse od leta 2015 izvaja ambiciozno podnebno strategijo. Ideja o načrtu podnebne banke pa se je porodila konec leta 2019, ko so Evropski svet in države EU skupino EIB pozvale, naj okrepi podporo evropskemu zelenemu dogovoru in pomaga pohitriti prehod na ogljično nevtralno celino, ki naj bi se zaključil do leta 2050.

Več čiste energije in inovacij

Poudarki iz načrta podnebne banke :

- Povečanje financiranja podnebnih ukrepov in okoljske trajnostnosti s strani EIB z današnjih okrog 30 % na več kot 50 % do leta 2025.
- Uskladitev vsega novega financiranja z načeli in cilji Pariškega sporazuma.
- Podpora 1 bilijonu € naložb v podnebne ukrepe in okoljsko trajnostnost v obdobju 2021–2030.
- Nadaljnji razvoj na podlagi odločitve o ustavitvi podpore energetskega projekta, ki slonijo na klasičnih fosilnih gorivih.
- Ohranitev vodilnega položaja na kapitalskih trgih, kjer je EIB kot prva izdala zelene obveznice in je še vedno njihova največja nadnacionalna izdajateljica.
- Usmeritev na zeleno energijo, inovativne tehnologije in digitalizacijo, ki bodo odigrali glavno vlogo pri posodobitvi in razogljičenju sektorjev.
- Povečanje sredstev, ki pomagajo pri prilaganju družbe na podnebne spremembe in povečujejo odpornost gospodarstva.

Načrt podnebne banke orisuje, kako bomo še bolj podprli skupnosti, katerih gospodarstva so močno odvisna od energetske intenzivnih sektorjev, kot sta rudarstvo ali jeklarstvo. To pomeni, da bo več virov namenjenih 'pravičnemu prehodu' in socialni enakosti, vključno z več usposabljanj, delovnih mest in svetovalnih storitev za ljudi, katerih preživetje ogrožajo prehod na nizkoogljično gospodarstvo in posledice podnebnih sprememb. Podpirali bomo tudi prehod na nizkoogljično, okoljsko trajnostno gospodarstvo po vsem svetu s posebnim poudarkom na odpornosti skupnosti, ki so ranljive za podnebne spremembe. »Ko govorimo o tem, kako posledice podnebnih sprememb ogrožajo preživetje ljudi, je treba povedati, da so pogosto najbolj ogroženi

prebivalci držav v razvoju, še zlasti najmanj razvitih in majhnih otoških držav, ki pa imajo najmanj finančnih zmožnosti za prilagajanje,« pove vodja za področje podnebnih sprememb Nancy Saich.

V naslednjem desetletju bo morala vsaka država narediti velike spremembe. Načrt podnebne banke bo EIB pomagal najti nove partnerje in razširiti njen doseg na ves svet, tako da bo lahko izpolnila podnebne cilje.

Načrt podnebne banke si lahko v celoti preberete na www.eib.org/cbr

NASLEDNJA ZELENA STVAR

Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe, ki je partnerstvo med EIB in Evropsko komisijo, državam članicam in podjetjem pomaga pri pripravi projektov za prihodnje financiranje. S svojim delom Evropi pomaga dosegati visoke podnebne cilje.

Vodik kot alternativno gorivo

Nemško prometno in infrastrukturno ministrstvo je zaprosilo za strateško svetovalno podporo pri razvoju modela financiranja za uporabo vodika kot alternativnega goriva v nemškem prometnem omrežju. Vozlišče zagotavlja medsektorsko podporo za tehnične in finančne svetovalne storitve, ki bodo v pomoč pri oceni tržnih obetov za vodik ter pripravi predloga modelov financiranja in izvedbe.

Podnebno prilagajanje v Genovi

Občine, kot je italijanska Genova, potrebujejo pomoč pri analizi možnih ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam. Naloga vozlišča je, da analizira različne možnosti prilagajanja za projekte, ki bi se izvedli v treh ali štirih mestih, ter primerja stroške in koristi. Na podlagi rezultatov analize bo možno oblikovati zaključke glede najprimernejšega načina prilagajanja v vsakem primeru posebej.

Preverite svojo energetske učinkovitost

Češka spodbujevalna banka ČMZRB se je na Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe obrnila s prošnjo za pomoč pri povečanju obsega naložb v energetske učinkovitost z uporabo sredstev EU. Vozlišče je opravilo analizo trga in podalo predlog, da se pripravi jamstveni instrument, ki bo reševal težavo tržnih vrzeli. Nadalje predlaga, da se zasnuje tudi naložbena strategija instrumenta ter postopki njegovega upravljanja, spremljanja in poročanja. V oceni je bila ugotovljena tudi potreba po enotnem mehanizmu tehnične pomoči za možne projekte, iz česar je izšla prošnja za pomoč pri razvoju projekta v okviru instrumenta ELENA (evropska pomoč, namenjena področju energije na lokalni ravni). Naloga kaže, da je možno z uporabo inovativnih finančnih instrumentov, ki podpirajo razvoj pogodbenega zagotavljanja prihranka energije, pridobiti sredstva EU in sofinanciranje EIB, ta pa nato kombinirati z nepovratnimi sredstvi za vlaganja v temeljito prenovu stavb. Takšne sheme so predvidene v okviru prenovitvenega vala – pobude, s katero želi Evropska komisija v naslednjem desetletju podvojiti energetske preнове. Finančni instrument naj bi postal operativen v letu 2021.

V BREZVETRJU

Inovativna švedska proizvajalca baterij želita dobavljati čisto energijo za dom in avtomobil.

Vetrne in sončne elektrarne proizvajajo obnovljivo energijo v vetrovnem oziroma sončnem vremenu. Vendar veter ne piha zmeraj in tudi sonce ne sije vsakokrat, ko potrebujemo elektriko. To pojasni, zakaj so baterije tako pomembne za zeleno prihodnost. Švedski podjetji Nilar in Northvolt proizvajata baterije, ki skladiščijo zeleno energijo za uporabo, ko je potrebna.

Nilar je potreboval 15 let za razvoj baterij na osnovi niklja v novem, večjem formatu, ki jih je začel tržiti v letu 2019. Nikelj-kovinske-hibridne baterije so namenjene skladiščenju obnovljive energije v stanovanjskih zgradbah ali v poslovnih, občinskih ali industrijskih okoljih. Te baterije ne bodo nadomestile litijevih v povsem električnih vozilih, saj je nikelj težja kovina. Vendar so Nilarjeve nikelj-kovinske hibridne baterije varne za uporabo v stavbah, saj niso vnetljive. Imajo tudi 20-letno življenjsko dobo in se lahko na gospodaren način pripravijo za ponovno uporabo.

Cene baterij padajo. Od leta 2010 do danes so cene litij-ionskih baterij za električna vozila padle za skoraj 90 %, cene nikljevih baterij za stacionarno skladiščenje energije pa so padle za okrog dve tretjini. Ne glede na to danes skoraj vse napredne baterije uvažamo iz držav zunaj Evropske unije. Sedaj, ko so baterije cenovno dostopnejše, je pomembno, da zmogljivosti za njihovo proizvodnjo zgradimo v Evropi, kjer trg čiste energije hitro raste. Ker pa je razvoj baterij dolgotrajen, negotov in drag proces, zgolj proizvodnja velikega obsega pa proizvajalcem zagotavlja konkurenčnost, podjetja v tej zgodnji fazi težko najdejo komercialne vlagatelje in pridobijo bančna posojila.

Vodilni v hitrih inovacijah

Nilar nima dolge tradicije in zato spada med tiste vrste projektov, za katere je financiranje Evropske investicijske banke življenjskega pomena. Banka EU podpira raziskave in komercializacijo inovativnih izdelkov, ki tako lahko postanejo privlačnejši za vlagatelje. **»Evropska investicijska banka je izredno pomembna za podporo hitremu razvoju inovacij v majhnih podjetjih s povsem novo tehnologijo,« pravi Michael Obermayer, predsednik Nilarja.** Tehnična podjetja z inovativnimi projekti, ki ne morejo preskočiti ovire v obliki kapitalsko zahtevne komercializacije, ne morejo rasti, njihove ideje pa lahko za vedno ostanejo zgolj to – ideje. »Za Nilar je ključna pripravljenost Evropske investicijske banke, da nam zagotovi posojila in s tem pomaga spraviti našo tehnologijo na trg v začetnem obdobju komercializacije,« še doda Obermayer.

Baterije naslednje generacije bodo imele osrednjo vlogo pri doseganju cilja Evropske komisije, da se namreč izpusti ogljika do leta 2030 zmanjšajo za 55 %. Okrepile bodo tudi energetske neodvisnost in s tem varnost Evrope.

“ **Zahvaljujoč naši naložbi se je to zgodilo v enem samem zamahu. Sicer bi s to tehnologijo prav lahko ostali zgolj pri ideji ali pa bi jo kupil kdo zunaj Evropske unije.** ”

Kolesa se vrtijo v zeleno

Tudi Northvoltove baterije so zelene. Za razliko od Nilarjevih pa so Northvoltove litij-ionske baterije v glavnem namenjene napajanju električnih vozil. Električna vozila nimajo samo ene baterije, kot na primer telefoni, pač pa imajo komplet tisočih litij-ionskih celic, ki delujejo kot ena. Ko se avtomobil polni, se elektrika kemično skladišči v baterijah, med vožnjo pa se sprošča v električni motor, ne da bi pri tem nastajali izpusti ogljika. Zamenjava avtomobilov, ki zrak onesnažujejo z ogljikom, s čistimi električnimi vozili je ključna za zeleni prehod.

Nilar in Northvolt sta od EIB prejela posojila, ki delno izvirajo iz programa InnovFin Evropske komisije. InnovFin je namenjen financiranju predstavitvenih projektov na področjih preobrazbe energetskih sistemov, kar vključuje tudi skladiščenje energije.

Posojilo EIB v znesku 46 milijonov € bo Nilarju pomagalo povečati število proizvodnih linij z ene na osem. Baterije, ki jih bodo proizvedli na teh linijah, bodo pomagale lastnikom stanovanjskih, poslovnih in industrijskih zgradb, na katerih so nameščeni sončni paneli, kot tudi majhnim elektrarnam na obnovljive vire, saj jim bodo omogočile prodajo viška zelene energije.

Rast švedskih proizvajalcev baterij

Povečanje proizvodnje je bil tudi glavni razlog podpore banke EU Northvoltovi bateriji za električne avtomobile. Podjetje je s pomočjo posojila, ki ga je Evropska investicijska banka odobrila s podporo programa InnovFin, v kraju Västerås nedaleč od Stockholma postavilo predstavitveno linijo za svoj koncept, konec leta 2019 pa je tovarna začela s proizvodnjo nove vrste baterije.

Od takrat je Northvolt že naredil korak naprej: v kraju Skellefteå na severovzhodu Švedske je zgradil tovarno litij-ionskih baterij. **Evropska investicijska banka je tovarno v kraju Skellefteå podprla z novim posojilom težkim 350 milijonov \$, zahvaljujoč jamstvu Evropskega sklada za strateške naložbe**, ki je del Naložbenega načrta za Evropo. »Skladiščenje obnovljive energije je ključnega pomena za ogljično nevtralno družbo,« meni Peter Carlsson, direktor Northvolta, »baterije pa so ključnega pomena za ta cilj.«

ČESA PRI MONTY PYTHONU NISO VEDELI O LUPINUSU

Cilj sklada za biogospodarstvo je zapolniti finančno vrzel podjetij s preverjenimi tehnologijami, da se bodo lahko razširila po Evropi.

Britanska komična skupina Monty Python ima v repertoarju prizor, ko želi nespreten cestni razbojnik oropati žrtev in ji grozi »Lupinus ali življenje!« Šala je v tem, da lupinus ni vreden nič, saj je samo roža. V nemškem Prolupinu so pametnejši. Razvili so veganski sladoled in še vrsto drugih izdelkov brez mleka, vse iz semen lupinusa. Podjetje Prolupin s sedežem blizu Rostocka svoje izdelke prodaja v Nemčiji. Širitev v druge evropske države zahteva dodatna vlaganja, ki pa jih relativno nova podjetja v biogospodarskem sektorju težko najdejo, saj nimajo tradicije, da bi se potegovala za bančna posojila, lastniki tveganega kapitala pa so bolj usmerjeni v druge sektorje.

Tu nastopi evropski sklad za krožno biogospodarstvo. Sklad, ki bo sčasoma zbral 250 milijonov € za naložbe v biogospodarstvo in krožno biogospodarstvo, vlaga v podjetja v zgodnjih fazah razvoja, ki imajo preskušene tehnologije, vendar za razširitev poslovanja in širitev na večje trge potrebujejo financiranje. **Biogospodarstvo in krožno biogospodarstvo sta ključna elementa bolj trajnostnega gospodarstva in varstva okolja. Biogospodarstvo zmanjšuje našo odvisnost od naravnih virov, saj spodbuja trajnostno proizvodnjo hrane, materialov in energije z uporabo bioloških virov (kot so lupinusi).**

Začetki evropskega sklada za krožno biogospodarstvo segajo v leto 2017, ko je EIB s podporo Evropske komisije v okviru svetovalnih storitev InnovFin opravila raziskavo. Ta je pokazala na precejšnjo vrzel v financiranju, s katero so se soočala biogospodarska podjetja, ki so želela širiti svojo proizvodnjo ali prodajo. Iz raziskave je izšlo priporočilo, naj se vzpostavi kapitalni sklad, ki bo podpiral podjetja v fazi rasti. Evropska investicijska banka in Evropska komisija sta nato izbrali naložbenega svetovalca, ki je na noge postavil evropski sklad za krožno gospodarstvo. »Biogospodarstvo in krožno gospodarstvo se še vedno štejeta za porajajoča se sektorja,« meni Yicui Sun, naložbeni specialist, zadolžen za vlaganja EIB v sklad. »Jamstvo Evropske komisije je ključno, saj k zapolnjevanju omenjene vrzeli priteguje zasebne vlagatelje.«

Sklad je prvi zaključek pri 82 milijonih € dosegel oktobra, od takrat pa je bil deležen velikega zanimanja tako zasebnih kot tudi javnih vlagateljev ter je na dobri poti k naslednjim zaprtjem. **»To bo v Evropi dalo zagon dejavnosti v tem sektorju,«** meni Felipe Ortega Schlingmann, vodja divizije Kmetijske dejavnosti in razvoj podeželja v EIB. **»Potencial za rast je ogromen.«**

TRAJNOSTNOST V VESOLJU

Na bregovih jezera Como podjetje gradi nosilce satelitov, ki bodo iz vesolja zbirali podatke o podnebnih spremembah in ga očistili desetletja starih razbitin.

Sateliti lahko rešujejo življenja, ko se v naravnih nesrečah, kot so orkani ali potresi, poškodujejo zemeljska omrežja. V pandemiji lahko digitalno povežejo od sveta odrezane bolnike ali prebivalce podeželja z zdravstvenim osebjem. Prav tako zagotavljajo podatke, ki omogočajo spremljanje nevarnosti globalnega segrevanja – in našega napredka v boju proti njemu.

Sateliti pa ustvarjajo tudi vesoljske smeti. Manjši sateliti, ki so opravili svoje poslanstvo, se vrnejo v zemeljsko atmosfero, kjer zgorijo. Večji pristanejo na pokopališčih vesoljskih plovil v oceanih ali pa se jih usmeri v pokopališke orbite, kjer še naprej nadzorovano krožijo. Zadnji čas je, da ugotovimo, kako poskrbeti za vse večje količine vesoljske navlake.

D-Orbit, novo vesoljsko podjetje s sedežem blizu italijanskega jezera Como, utira pot na področju trajnostnega vesoljskega gospodarstva in vesoljske logistike. »Več naših strank se ukvarja z opazovanjem Zemlje ter zagotavlja podatke in informacije o vremenu, onesnaženju, gozdarstvu in kmetijstvu, oceanih, obalni eroziji in ključni infrastrukturi,« pripoveduje Luca Rossetini, direktor in ustanovitelj podjetja D-Orbit. »Vesolje je za našo družbo, našo industrijo in naše raziskovalne ustanove priložnost.«

D-Orbit je oktobra 2020 v vesolje – z evropsko raketo Vega vesoljskega centra Guiana – poslal svoj prvi nosilec satelitov ION, ki je uspešno preusmeril 12 manjših satelitov vrste Planet SuperDove, ki so namenjeni zajemanju slik površja Zemlje. Nosilec satelitov ION (*In Orbit Now*), ki ga je razvilo podjetje D-Orbit, podpira Evropska investicijska banka s posojilom v višini 15 milijonov €. Financiranje je del memoranduma o soglasju, ki sta ga leta 2018 podpisali Evropska investicijska banka in Evropska vesoljska agencija.

Mikro in nano sateliti

D-Orbit svoje prevozne posle upravlja s sedeža podjetja pri jezeru Como. Satelitske nosilce lahko izstrelijo z različnimi raketami, ki so na voljo na trgu. Gre za nekakšen vesoljski taksi, ki lahko sprejme več nano ali mikrosatelitov. Mikrosateliti v obliki kocke CubeSats tehtajo po nekaj kilogramov. Obstaja tudi možnost prevoza drugih vrst tovorov, kot so tehnologije, ki jih razvijajo zagonska podjetja, raziskovalne ustanove in vesoljska podjetja. Te morajo biti pred komercializacijo preskušene in potrjene v vesolju.

»Nosilec satelitov ION je inovativna rešitev, ki upravljavcem manjših satelitov omogoča, da svoje tehnologije preskusijo v vesolju in tako pospešijo komercializacijo novih satelitskih storitev,« pove Christian Kohr, vodilni inženir EIB na področju digitalne infrastrukture, ki je sodeloval pri posojilu podjetju D-Orbit. Anders Bohlin, vodilni ekonomist EIB pri projektu, ga dopolni: **»D-Orbit je s svojim konceptom ION vodilni inovator na tem področju.«**

ZELENO JEKLO, KROŽNO JEKLO

Energetsko intenzivne industrijske panoge povzročajo 15 % svetovnih emisij CO₂. Jeklarska korporacija ArcelorMittal razvija inovativno tehnologijo razogljíčenja jekla, s katero zmanjšuje emisije CO₂ – in jih spreminja v koristno biogorivo.

V plavžih s postopkom kemične redukcije iz železove rude pridobivajo železo, iz tega pa nato izdelujejo jeklo. Pri tem se uporablja premog in sproščajo se ogromne količine toplogrednih plinov – ogljikovega monoksida (CO) in ogljikovega dioksida (CO₂). Jeklarji v Evropi odpadne pline zajemajo in uporabljajo za proizvodnjo električne in toplotne energije, a CO₂ se še vedno sprošča v ozračje.

“ **Financiranje ne bi bilo mogoče brez podpore, ki jo je zagotovila Evropska komisija z instrumentom InnovFin.** ”

To pojasni, zakaj moramo integrirane jeklarne razogljíčiti. Jeklarska korporacija ArcelorMittal iz Belgije uvaja edinstveno, inovativno tehnologijo v obsegu in kompleksnosti, kot je doslej ni bilo nikjer drugje na svetu. Projekt je skladen z načrtom ArcelorMittal Europe za zmanjšanje emisij ogljika, ki predvideva 30-odstotno zmanjšanje do leta 2030 in ogljično nevtralnost do leta 2050.

S tehnologijo ‘Carbalyst’ zajemajo s CO in CO₂ bogate odpadne pline, ki nastajajo v plavžu, nato pa jih v procesu fermentacije, v katerem sodelujejo mikrobi, predelajo v etanol. Tehnologijo je razvilo ameriško podjetje LanzaTech, s katerim ArcelorMittal sodeluje že desetletje.

»Kot proizvajalec materialov verjamemo, da se moramo osredotočiti na krožno gospodarstvo in razviti procese po načelu ‘od zibelke do zibelke’, v katerih bomo uporabljali manj surovin in zmanjšali emisije ogljika,« pravi Carl De Maré, vodja tehnološke strategije v skupini ArcelorMittal. **»Odpadno jeklo in druge odpadne materiale moramo reciklirati, za kar so plavži idealni.«**

Projekt pa gre še korak naprej. V plavžih se danes uporablja ogljik iz fosilnega premoga, ki ga namerava ArcelorMittal delno nadomestiti z odpadnim lesom, predelanim v biopremog. Zamenjava ogljika iz fosilnega premoga z ogljikom iz krožnega procesa je že korak v smer zelenega prehoda.

»Gre za tipičen proces zajemanja in uporabe ogljika,« pojasnjuje De Maré. »Na sredini stoji plavž. Z našim projektom posegamo na konec procesa, ko iz stranskih proizvodov pridobivamo etanol, in na njegov začetek, ko s postopkom torefikacije biomase pridobivamo biopremog. Rezultat kombinacije obeh inovativnih korakov je tako imenovani bioetanol – etanol, pridobljen iz ogljika biološkega izvora. S tem se ogljični krog sklene.«

Financiranje inovacij: od teorije do prakse

Tovrstne tehnološke inovacije niso ne enostavne ne gotove, zahtevajo pa precejšnja vlaganja v nove obrate, opremo in stroje. Njihovo financiranje je torej dokaj tvegano.

// **Prevezemamo tehnološko tveganje, saj želimo podpreti ta sektor.** //

Na podlagi instrumenta Evropske komisije InnovFin, ki je namenjen financiranju energetskih predstavitvenih projektov, je Evropska investicijska banka maja 2020 z belgijskim podjetjem ArcelorMittal podpisala posojilno pogodbo za 75 milijonov €, s katerimi bo sofinancirala izgradnjo novih objektov. »Gre za zanimiv, inovativen projekt, ki pa je hkrati kompleksen z vidika izvedbe,« pravi Senso Figaredo Pire, višji posojilni specialist v Evropski investicijski banki, ki je sklenil ta kompleksni posel. »Projekt prispeva h krožnemu gospodarstvu in omogoča pridobivanje zelenega etanola, ki se lahko uporablja kot gorivo ali surovina v številnih kemičnih procesih.«

»Financiranje ne bi bilo mogoče brez podpore, ki jo je zagotovila Evropska komisija z instrumentom InnovFin,« še dodaja Figaredo Pire. »S Komisijo smo tesno sodelovali. Za jeklarsko industrijo bi lahko bil ta projekt velik korak naprej na poti k zelenemu prehodu.«

Projekt bodo najprej izvedli v obratu ArcelorMittal v belgijskem Gentu, kjer bodo z inovativno tehnologijo 15 % odpadnih plinov namesto za proizvodnjo električne energije uporabili za pridobivanje etanola. Vizija podjetja ArcelorMittal je, da bi lastno proizvodnjo električne energije postopoma in v celoti zamenjali s pridobivanjem etanola – pozneje pa morda tudi drugih kemičnih proizvodov.

Ker bo iz odpadnih plinov z vsebnostjo ogljika proizvedene manj električne energije, bo ArcelorMittal lahko sklepal pogodbe o nakupu električne energije s proizvajalci energije iz obnovljivih virov in s tem posredno podprl razvoj obnovljive energije. Družba načrtuje, da bo do leta 2025 po vsej Evropi in zunaj nje delovalo pet takšnih obratov.

Kaj je še boljše kot recikliran ogljik? Recikliran zelen ogljik.

Projekt je ekonomsko upravičen zaradi velikega povpraševanja po etanolu, ki ga je lažje shranjevati in prevažati kot električno energijo. Uporaba etanola je mnogostranska. V mešanici z bencinom se lahko uporablja kot gorivo, pretvori pa se lahko tudi v etilen, osnovno sestavino za izdelavo plastike, kar prispeva h krožnemu gospodarstvu.

»S to naložbo ohranjamo obstoječa delovna mesta, saj jeklarska industrija ostaja v Evropi. Tukaj potrebujemo visoko usposobljene kadre, ki bodo znali načrtovati in upravljati jeklarske obrate,« pravi Marc Tonteling, inženir v Evropski investicijski banki.

S kombinacijo obeh inovativnih procesov namerava podjetje proizvesti 80 milijonov litrov bioetanola, kar ustreza količini goriva za 600 poletov med New Yorkom in Londonom. ArcelorMittal ocenjuje, da bo količino CO₂ zmanjšal približno toliko, kot znašajo letne emisije 350 000 avtomobilov.

»Všeč mi je navdušenje in predanost prebivalcev Genta, ki si želijo, da bil projekt uspešen,« pravi Tonteling. »Prevezemamo tehnološko tveganje, saj želimo podpreti ta sektor. Če bo projekt uspešen, bi lahko spodbudil širšo proizvodnjo izdelkov na podlagi krožnega ogljika – na primer biopremoga, recikliranih ogljičnih goriv, bioetanola in mnogih drugih.«

NERAZKRITE SKRIVNOSTI

V Grčiji bodo z novo infrastrukturo za podnebne spremembe pridobivali bistvene podatke za proučevanje globalnega segrevanja in napovedovanje naravnih katastrof.

Jugovzhodno Sredozemlje je naravni laboratorij, ki lahko znanstvenikom pomaga pri opazovanju in napovedovanju globalnih podnebnih sprememb. In vendar doslej ni bilo dovolj proučevano.

Da bi zapolnili to vrzel, dve vodilni državni raziskovalni središči v Grčiji vzpostavljata infrastrukturo in opremo za merjenje kakovosti zraka in raziskovanje voda – od najvišjih plasti atmosfere do najgloblje točke Sredozemlja več kot 5 000 metrov pod morsko gladino, ki je po naključju ravno v Grčiji.

Nacionalni observatorij v Atenah tako ustanavlja Panhelenski geofizikalni observatorij Antikitera (PANGEA), ki bo deloval na majhnem, skoraj nenaseljenem otoku Antikitera med Kreto in Peloponezom. »Projekt PANGEA je ogromen preskok za merjenje atmosferskih parametrov in oblikovanje podnebnih modelov za jugovzhodno Sredozemlje,« pravi profesor Manolis Plionis, predsednik observatorija. »Sredozemlje je žarišče podnebnih sprememb, zato bomo **z zbranimi podatki lažje razumeli, kako bodo podnebne spremembe potekale v prihodnjih letih** ter kakšne bodo njihove posledice za družbo in gospodarstvo.«

Poleg tega bo Helensko središče za raziskovanje morja zgradilo novo oceanografsko raziskovalno plovilo. Nadomestilo bo starejše, ki je bilo v uporabi kar 35 let. Novo plovilo bo primerno tako za raziskave plitvih celinskih voda kot tudi morskih globin. Ladja s 70 metri dolžine in 16 metri širine bo opremljena z večnamenskimi laboratoriji, na njenih palubah pa bo dovolj prostora tudi za zabojnike z mobilnimi, zamenljivimi laboratoriji. Plovilo bo zato vsestransko uporabno za vrsto znanstvenih in drugih podvigov.

»Sredozemlje je z vidika podnebnih sprememb bistveno, saj deluje kot **mini ocean**, ki se hitro odziva na podnebno spremenljivost. V njegovih temnih, neraziskanih vodah nas čaka še marsikatera nerazkrita skrivnost,« pravi dr. Aris Karageorgis, predsednik središča. »Novo, trpežno plovilo z najsodobnejšo tehnologijo nam lahko pomaga pri **nadaljnjih raziskavah sredozemskih** voda in morskega dna, lažje pa bomo tudi napovedovali, kaj se lahko zgodi na odprtih oceanih zaradi podnebnih sprememb.«

Grška infrastruktura za raziskovanje podnebnih sprememb proti globalnem izzivu

Raziskovalna postaja PANGEA bo stalno spremljala bistvene podnebne spremenljivke in geofizikalno dejavnost ter znanstveni skupnosti pretakala preverjene in sprotne podatke spremljanja. Iskala bo rešitve za izzive, kot so podnebne spremembe in njihove posledice, na primer ekstremni vremenski pojavi in naravne katastrofe v Grčiji in vzhodnem Sredozemlju, spremljala pa bo tudi potresno aktivnost. To je v jugovzhodnem Sredozemlju še posebej pomembno, saj je bilo to območje kljub živahni tektonski aktivnosti doslej premalo opazovano.

S plovilom starajoča se svetovna oceanografska flota pridobiva sodobno infrastrukturo, kar lahko 'ozdravi oceanografijo', pravi Karageorgis.

Na znanstveni ravni bosta projekta omogočala stalno zbiranje podatkov o bistvenih podnebnih spremenljivkah v atmosferi in morju, ki bodo nato uporabljeni v podnebnih modelih. Zanesljivi podnebni modeli lahko izboljšajo opazovanje in napovedovanje podnebnih sprememb. S pomočjo podatkov bodo znanstveniki bolje razumeli razvoj podnebja ter razlikovali med naravnimi podnebnimi spremembami in tistimi, ki so posledica človekovega delovanja. Na področju raziskav morja se bo okrepila biotska raznovrstnost, saj bo mogoče opazovati spremembe živih organizmov, na primer s proučevanjem tujerodnih vrst, ki iz tropskih morij prehajajo v vse toplejše Sredozemsko morje.

Učinek na grško družbo in preprečevanje bega možganov

Projekti bodo imeli pozitiven učinek tudi na grško družbo. **S podatki iz raziskovalne postaje PANGEA bodo grški organi za civilno zaščito lažje napovedovali hude posledice naravnih katastrof in jih po možnosti tudi preprečevali.** Z boljšo infrastrukturo bi Grčija lahko tudi izboljšala svojo prepoznavnost na področju raziskav. »Grčija se v raziskovalnih krogih pogosto ne zna dovolj uveljaviti,« pravi Martin Humburg, ekonomist v Evropski investicijski banki. »Ti projekti so dokaz, da ima Grčija odlične, v prihodnost usmerjene raziskovalce. Potrebujemo zgolj podporo in infrastrukturo – da lahko uporabijo svoje znanje in spretnosti ter uspešno tekmujejo z drugimi.«

Profesor Plionis še dodaja: »Projekt PANGEA bo imel znatne družbene koristi, saj bo prekinil upadanje števila prebivalcev na otoku Antikitera in poživil obalno plovbo v tem obmejnem območju.«

Evropska investicijska banka, podnebna banka EU, je julija 2020 z grško državo sklenila posojilno pogodbo za 57,5 milijona €. Posojilo je namenjeno financiranju gradnje in opreme geofizikalnega observatorija na Antikiteri ter novega oceanografskega plovila. Oba projekta bosta zaključena v petih do šestih letih.

»Sredstva za financiranje znanstvenih projektov so omejena, zlasti ker se Grčija od začetka finančne krize sooča z varčevalnimi ukrepi,« pojasnjuje Costas Kargakos, posojilni specialist v Evropski investicijski banki, ki je sodeloval pri tem poslu. **»S posojilom podpiramo prizadevanja grške vlade za spodbujanje naložb v strateško raziskovalno infrastrukturo ter skušamo prispevati k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, kar je med najpomembnejšimi prednostnimi nalogami EIB in Evropske unije.«**

“ **Z zbranimi podatki bomo lažje razumeli, kako bodo podnebne spremembe potekale v prihodnjih letih ter kakšne bodo njihove posledice za družbo in gospodarstvo.** ”

PLAN ZA ŽIVLJENJE

Urbanizem se mora prilagoditi potrebam prebivalcev med pandemijo, obenem pa prispevati k bolj zelenim in podnebno odpornim mestom. Barcelona nam pri tem kaže pot.

V Barceloni se trudijo zmanjšati onesnaženost, hkrati pa ustvariti življenjski prostor, ki bo mlade spodbujal, da ostanejo, starejšim pa omogočal samostojno življenje. »Barcelona ima zelo jasno strategijo,« pravi Alex Saz-Carranza, posojilni specialist v Evropski investicijski banki. »Njen novi načrt obravnava mobilnost, energetska učinkovitost in socialno kohezijo. Vse to so zadeve, s katerimi se bo mesto lažje pripravilo na prihodnost, pa tudi izvilo iz pandemije covid-19.«

V zadnjih letih je postal vpliv podnebnih sprememb pomemben dejavnik načrtovanja mest, nove izzive pa je prinesla tudi pandemija, zlasti za zdravstveni sektor in gosto poseljena mestna območja. Javni prostor mora ljudem omogočati, da se družijo na varni razdalji. Evropska investicijska banka je leta 2020 Barceloni odobrila 95 milijonov € težko posojilo, s pomočjo katerega bo mesto lahko izvedlo okrog 40 projektov. Njihova rdeča nit so podnebni ukrepi in boljše življenje v mestu.

Četrtnina posojila je namenjena oživitvi skoraj 200 000 kvadratnih metrov zemljišč in oblikovanju 'super četrti', v katerih se bodo stanovalci lažje gibalni ter uporabljali javni prostor za prostočasne in poslovne dejavnosti. V mnogih delih mesta bodo dobili prednost pešci. V območjih umirjenega prometa bo hitrost omejena na 10 km/uro. Zasnova vseh novih zgradb bo omogočala skoraj ničelne emisije. Zaradi novih avtobusnih prog in kolesarskih stez bodo ljudje avtomobile puščali doma, s tem pa zmanjševali raven emisij. V mestu pospešeno izvajajo program sajenja dreves. Rezultat: na podnebne spremembe bolj odporno mesto, v katerem bodo ljudje med družabnimi stiki lažje vzdrževali varno razdaljo.

Cone za pešce

Banka je v zadnjih osmih letih vložila več kot 150 milijard € v gradnjo boljših mest. **Barcelonski projekt je podoben poslu v višini 201 milijona €, ki ga je banka prav tako leta 2020 sklenila z Milanom za večjo energetska učinkovitost stavb, lažje gibanje po mestu in uporabo javnega prevoza, razširitev zelenih površin ter gospodarsko okrevanje po pandemiji.**

Podnebni načrt Barcelone poziva k občutnemu zmanjšanju emisij toplogrednih plinov, porabe vode in revščine. Mesto namerava do leta 2050 postati ogljično nevtravno. »Barcelončani so dokaj proaktivni in imajo že precej izkušenj z aktivno udeležbo v projektih,« pravi Leonor Berriochoa, višji inženir urbanist v Evropski investicijski banki. »Ko gre za podnebne in socialne zadeve, je javnost zelo angažirana. Ljudje želijo prispevati svoj delež, izraziti mnenja in narediti mesta živahnejša.«

ZELENI DOGOVOR SE PREMIIKA

Na Poljskem so dali obnovljivi energiji nov zagon. Zaradi spremenjene zakonodaje namreč privabljajo mednarodne vlagatelje – in tlakujejo pot zelenemu prehodu.

Vzdolž 50-kilometerskega dela baltske obale na Poljskem gradijo 29 vetrnih turbin. Njihovi visoki beli stolpi se vzpenjajo nad slikovitimi pobočji, ki jih naseljujejo losi, srnjad in zajci. Ko bodo dokončane, bodo vetrne turbine s čisto električno energijo oskrbovale 138 000 poljskih gospodinjstev. »Zelo sem ponosna na naše polje vetrnih elektrarn, ki dokazuje, da je sožitje med naravo in proizvodnjo električne energije mogoče,« pravi Diana Kazakevic, deželna vodja za Poljsko v skupini Ignitis. Gre za litvansko energetska družbo, uvrščeno na borzah v Vilni in Londonu, ki gradi polje vetrnih elektrarn. »Proizvodnja električne energije na Poljskem je bila doslej pogosto škodljiva za naravo.«

Vetrne elektrarne družbe Ignitis na Pomorjanskem so nov korak na poti k čisti električni energiji na Poljskem – državi, ki skoraj vso električno energijo še zmeraj pridobiva iz okolju neprijaznega premoga. **Evropska investicijska banka je v letu 2020 na Poljskem podpisala tri posojilne pogodbe za vetrne elektrarne in eno za sončne elektrarne.** »Poljska je zaradi podnebnih sprememb nekoliko pod pritiskom,« pravi Roland Schulze, vodstveni svetovalec za nizkoogljične energetske tehnologije v EIB. »Evropska investicijska banka je v samem ospredju, ko gre za pomoč Poljski pri preobrazbi energetskega sektorja.«

Obnovljiva energija je postala na Poljskem privlačnejša za naložbe pred dvema letoma, ko je vlada spremenila zakonodajo o energetskih pogodbah. Po novem morajo podjetja v svojih ponudbah navesti ceno, po kateri nameravajo prodajati električno energijo. Če tržna cena pade, jim je ponudbena cena še zmeraj zagotovljena, če zraste, pa razliko plačajo državi.

Novi posli za obnovljivo energijo na Poljskem

Projekt družbe Ignitis je bil med prvimi posli, ki so bili sklenjeni na podlagi novega zakona. Evropska investicijska banka je zanj posodila skoraj 60 milijonov €, s čimer je pokazala, »da imamo partnerje, ki trdno verjamejo v zeleno trajnost,« pravi Kazakevic iz Ignitisa. Tako kot drugi od štirih poljskih poslov na področju obnovljive energije, ki jih je EIB sklenila v letu 2020, ima tudi to posojilo jamstvo Evropskega sklada za strateške naložbe.

Novi poljski trend bi lahko bil odločilen za evropski zeleni dogovor. V skladu z zavezami iz načrta za boj proti podnebnim spremembam, ki ga je leta 2020 objavila Evropska komisija, naj bi Evropa do leta 2050 dosegla ničelno stopnjo neto emisij toplogrednih plinov. Z zelenim dogovorom naj bi tudi zagotovili, da regije, ki so danes odvisne od fosilnih goriv, pri prehodu na čisto tehnologijo ne bodo prezrte. To je pomembno za Poljsko in njen velik rudarski sektor.

»Vidimo, da se zeleni dogovor premika,« pravi Vincent Metzler, strokovnjak za projektno financiranje v EIB. »Potrebe po infrastrukturi v tem sektorju so velike – in to je dobro za delovna mesta. Za pravičen prehod je to popolnoma smiselno.«

GLOBALNI POGLED

S tem, ko ljudi, človekove pravice in socialno vključenost postavljamo v samo središče razvojnih prizadevanj, povečujemo priložnosti in koristi za vse. Z dobro usmerjenimi naložbami lahko prispevamo k zelenemu prehodu in družbenemu razvoju. Ravno zato EIB vlaga v projekte, ki podpirajo vključujoč pristop k prehodu na nizkoogljično družbo in povečujejo odpornost skupnosti, ki so jih podnebne spremembe v Evropski uniji in zunaj nje najbolj prizadele. EIB bo v svojih okoljskih in socialnih standardih in politikah še naprej upoštevala, spoštovala in podpirala raznolike človekove pravice, vključno s pravicami domorodnih ljudstev, lokalnih skupnosti, migrantov, žensk in otrok. S tem bo še naprej zagotavljala uspešnost, učinkovitost in trajnostnost svojih dejavnosti.

Yasmine Pagni, vodja socialne politike, direktorat za projekte

Globalni sektor za mikrofinanciranje so močno prizadele gospodarske posledice pandemije covid-19. Da bi zaščitili mikropodjetja, so mnogi nacionalni regulatorji institucijam za mikrofinanciranje priporočili, naj svojim strankam odobrijo odlog odplačevanja obveznosti. Posledica tega je poslabšanje posojilnih portfeljev in likvidnostne omejitve zaradi upada denarnih tokov. V tem položaju je še toliko pomembneje, da EIB institucijam za mikrofinanciranje zagotavlja neprekinjeno podporo v obliki dolgoročnega financiranja. Po koncu koronakrize bo za oživljanje gospodarstev, ki jih večinoma sestavljajo mikro- in majhna podjetja, morda potrebno celo več financiranja.

Milena Messori, vodja nekapitalskega in mikrofinanciranja, direktorat za posle

Tako kot v drugih partnerskih državah se je EIB tudi v Tuniziji naglo odzvala na koronakrizo: financirala je nakup medicinske opreme in omogočila prožnejše pogoje za obstoječa posojila. Del obstoječega posojila, namenjenega obnovi šol, smo prerazporedili za nakup zaščitne opreme za učitelje in učence po vsej državi. S financiranjem prepotrebne vodne infrastrukture in projekta mestne mobilnosti na širšem področju Tunisa, kjer živi kar četrtina Tunizijcev, si še naprej prizadevamo izboljšati vsakodnevno življenje prebivalcev Tunizije.

Jean-Luc Revéreaux, vodja predstavništva EIB v Tunisu, generalni sekretariat

Afriški pregovor pravi: »Če želiš priti hitro, pojdi sam. Če želiš priti daleč, pojdi v družbi.« EIB si močno prizadeva graditi partnerstva – z državami članicami EU, njihovimi razvojnimi ustanovami, mednarodnimi finančnimi ustanovami, vladami in zasebnimi podjetji širom sveta. Vsa ta partnerstva so se spričo covid-19 združila v sodelovanju z našo naravno partnerico, Evropsko komisijo, v Ekipi Evropa. Ne glede na to ne smemo pozabiti na obstoječe izzive, ki se zaradi krize še stopnjujejo: podnebne spremembe, neenakost med spoloma in druge neenakosti ter brezposelnost, zlasti med mladimi. Vse to mora ostati v središču naše pozornosti, poiskati pa moramo tudi načine, kako narediti še več in še bolj inovativno.

Catherine Collin, vodja regionalnega predstavništva za vzhodno Afriko, Nairobi, generalni sekretariat

EIB je podprla zasebne sončne fotonapetostne elektrarne v Senegalu, Zambiji in Mehiki ter vetrne elektrarne v Mongoliji, Keniji in Jordaniji. Kot podnebna banka EU bomo še naprej podpirali razvoj čiste in cenovno dostopne energije na nastajajočih trgih. Projekti obnovljive energije v zasebnem sektorju se običajno financirajo na podlagi omejenega povračila, od leta 2015 dalje pa je to področje prejelo 90 % projektnih financ EIB zunaj Evropske unije.

Paloma Perez de Vega, vodja projektnega financiranja za globalne partnerske in sosednje države, direktorat za posle

Pandemija covid-19 ne pozna meja, saj njene neslutene ekonomske in socialne posledice občutimo po vsem svetu. Širitvene in sosednje partnerske države so hudo prizadete. EIB ima kot banka EU posebno nalogo, da pomaga našim sosedam pri odzivu na široke posledice pandemije. Že od samega začetka sedanje krize tesno sodelujemo z Evropsko komisijo. Kot del pobude Ekipa Evropa smo prispevali k okrepitvi zdravstvenih sistemov, podprli pa smo tudi poslovne skupnosti in pomagali pri posodabljanju bistvene infrastrukture.

Flavia Palanza, direktorica, sosednje države, direktorat za posle

Vsaka kriza je hkrati priložnost. Pandemija covid-19 in posledične omejitve potovanj so nam pokazale, kako neprecenljivi so naši vedno večji timi za zunanje delovanje, ki so prisotni v skoraj 30 predstavništvih na petih celinah sveta. Kljub trenutnim izzivom uspešno in učinkovito delujemo v številnih državah.

Ulrich H. Brunnhuber, vodja predstavništev za zunanje delovanje, generalni sekretariat

HITRA POMOČ

Za zdravstveni sistem v Maroku je covid-19 ogromen izziv. EIB mu s hitrim finančnim ukrepanjem pomaga v boju s krizo – in pri usposabljanju zdravstvenega osebja, s tem pa izboljšanju kakovosti življenja po vsej državi.

Postelje v bolnišnici Centre Hospitalier Universitaire (CHU) Ibn Rochd v Casablanci se polnijo z bolniki, obolelimi za covidom-19. Profesor Kamal Marhoum El Filali, vodja bolnišničnega oddelka za nalezljive bolezni, pravi, da bolnišnica 'obvladuje' dotok bolnikov. A hkrati meni, da bi lahko – če bo število hospitaliziranih bolnikov še naprej naraščalo – hitro zmanjkalo postelj na oddelku za intenzivno nego in oživljanje. »V vse večjih in večjih težavah smo,« pravi dr. Marhoum.

Maroko se je spomladi odločno odzval, da bi zajezil pandemijo: zaustavil je delovanje celotne države ter turistična in druga potovanja. Kot mnoge druge države se je moral tudi Maroko soočiti z drugim, še hujšim valom okužb. V državi so sredi novembra zabeležili okrog 5 000 primerov okužb in okrog 80 primerov smrti na dan. Do takrat se je v državi s 37 milijoni prebivalcev z novim koronavirusom okužilo že več kot 320 000 ljudi, umrlo pa jih je okrog 5 000. Zdravstveni sistem je pod to težo skoraj klonil.

„Ukrepati smo morali hitro in pod pritiskom, saj sem vedel, da dobesedno rešujemo življenje. Čas je bil odločilen.“

CHU sprejema samo hude primere covid-19 – bolnike, ki potrebujejo intenzivno zdravljenje ali oživljanje – in lastne zaposlene, okužene virusom. Dr. Marhoum pravi, da je ena od največjih težav bolnišnice, kako obvladati razmere zaradi vse večjega števila zdravstvenih delavcev, ki morajo zaradi obolezlosti ali izpostavljenosti virusu v do dvotedensko samoizolacijo. **»Kadrovsko smo že podhranjeni,« pravi. »To je ogromen organizacijski problem.«**

Iz oči v oči s pandemijo

Ko so v Maroku spomladi zaustavili javno življenje, so zabeležili le 77 primerov okužb s koronavirusom. A vlada je hkrati opazovala Španijo, kjer je virus tako rekoč zdesetkal nekatere dele države. Maroške oblasti so dobro vedele, da ima maroški zdravstveni sistem premalo virov in ne bo mogel odbiti podobnega napada. »Če bi stopnja okuženosti pri nas poskočila na enako raven kot v Evropi, bi bile razmere neobvladljive,« meni dr. Marhoum.

Z drastičnimi ukrepi je Maroko uspel zadržati število smrtnih primerov na nizki ravni. Stopnja umrljivosti – to je razmerje med številom smrti in številom okužb – je bila v prvem valu med najnižjimi na svetu. Kot v drugih delih Afrike tudi v Maroku nizko smrtnost pripisujejo mlademu prebivalstvu.

Z zaprtjem države pa si je vlada priborila tudi prepotreben čas za vzpostavitev zmogljivosti za testiranje ter spletnih strani in posebnih telefonskih linij za komuniciranje z javnostjo. Vlada je v sodelovanju z globalnimi organizacijami, kot je Svetovna zdravstvena organizacija, izpopolnila odziv na pandemijo. Nujno potrebna sredstva je pridobila od mednarodnih posojevalcev, tudi od **Evropske investicijske banke, ki je Maroku zagotovila posojilo v višini 200 milijonov € za medicinsko opremo, izobraževanje in druge ukrepe za krepitev zdravstvenega sistema. Ta prizadevanja so krhkemu zdravstvenemu sistemu in 9 200 zdravnikom v javnem zdravstvu prihranila precejšen stres.**

Stalno v stiku

Maroška država se je zaprla le teden po tem, ko se je Hervé Guenassia, višji posojilni specialist v EIB in vodilni svetovalec za Maroko, iz Casablance vrnil v Luxembourg. Ko se je pandemija razplamtela, je ostal v stalnem stiku z maroškiimi oblastmi. Banka se je tako marca hitro odzvala na maroško prošnjo za pomoč ter zagotovila posojilo v višini 200 milijonov € za financiranje medicinskih pripomočkov, materiala in opreme. Zaradi prilagodljivih posojilnih pogojev sme Maroko denar porabiti za kakršno koli s covidom-19 povezano nabavo v zdravstvu od 1. februarja 2020, uradniki pa lahko dokazila o nabavi predložijo za nazaj. S posojenimi sredstvi lahko pokrijejo tudi do 90 % stroškov projekta, kar je precej več od običajnih 50 %.

Maroko je denar prejel v rekordnem času, saj je bilo v enem mesecu razdeljenih kar 100 milijonov €. »Ukrepati smo morali hitro in pod pritiskom, saj sem vedel, da dobesedno rešujemo življenjeja,« pravi Guenassia. »Čas je bil odločilen.«

Guenassia je posojilo Maroku uporabil kot odskočno desko za oblikovanje krovnega instrumenta – programskega posojila za koronavirusne ukrepe javnih zdravstvenih sistemov v sosednjih državah (*Neighbouring Countries COVID-19 Public Health Care Programme Loan*). Sosednjim državam EU v vzhodni Evropi, na Bližnjem vzhodu in v severni Afriki naj bi pomagalo pri reševanju krize. Odbor direktorjev EIB je novo programsko posojilo odobril v zgolj enem mesecu. Omogoča ga Ekipa Evropa, 36 milijard € težka pobuda za pomoč partnerskim državam EU pri obvladovanju epidemije, ki združuje sredstva Evropske komisije, držav članic, Evropske investicijske banke ter Evropske banke za obnovo in razvoj.

Pridobitev mednarodne podpore

Maroko je med afriškimi državami, ki jih je koronavirus prizadel najhujše. Po mnenju Anne Barone, vodje predstavništva EIB v Maroku, je pandemija odstrla tudi ogromne vrzeli v zdravstvenem sistemu države: neustrezno bolnišnično infrastrukturo, pomanjkanje usposobljenega zdravstvenega osebja in velike razlike v pokritosti z zdravstvenimi storitvami. Na začetku krize je imel Maroko samo 1,1 bolniške postelje na 1 000 prebivalcev, kar je med najnižjimi vrednostmi v regiji. Tudi celotna javna poraba za zdravstvo je glede na regijo nizka in znaša okrog 160 \$ na osebo na leto, pravi Baronejeva.

Čeprav pomanjkanje infrastrukture ostaja zastrašujoč izziv, se je Maroko kratkoročno uspel učinkovito odzvati na krizo ter uspešno pridobiti finančna sredstva in strokovno pomoč mednarodne skupnosti. Državi je uspelo podvojiti število postelj za bolnike v intenzivni negi na okrog 3 000. Vzpostavila je centre za testiranje, vsak dan pa odpira še dodatne. S posojili, ki so jih zagotovili EIB in drugi posojilodajalci, je lažje plačala stroške prepotrebnih medicinskih materialov, opreme in zdravil.

Zbiranje armade usposobljenega zdravstvenega kadra, ki je potrebna za boj proti pandemiji, pa je še večji izziv. Usposobljenih zdravstvenih delavcev primanjkuje zlasti na podeželju, kjer je infrastruktura omejena, dostop pa otežujejo še geografske ovire, kot so gorovja ali puščave. »Brez osebja, ki bi razdeljevalo maske in opravljalo laboratorijske teste, si bodo tudi z vsem denarjem sveta težko pomagali,« pravi Dana Burduja, višja zdravstvena ekonomistka v EIB, ki sodeluje pri maroškem projektu.

Po številu zdravnikov na 1 000 prebivalcev dosega Maroko zgolj eno tretjino kazalnika sosednje Tunizije (0,54 zdravnik na 1 000 prebivalcev). Del posojila EIB bo porabljen za 'mehke' naložbe, kot je izobraževanje kliničnega osebja in zdravnikov ter usposabljanje zdravstvenega in administrativnega osebja v bolnišnicah.

Naporna pot do univerzalnega zdravstva

Maroko je leta 2002 sprejel načrt za uvedbo univerzalnega zdravstvenega varstva za vse. Pot do tja bo še dolga in naporna, a je vseeno že prinesla rezultate. Pričakovana življenjska doba v Maroku je visoka, ključni kazalniki pa se stalno izboljšujejo. Umrljivost dojenčkov, na primer, ki je leta 2000 znašala 42 umrlih na 1 000 živorojenih, so do leta 2017 prepolovili na 20.

Zadnji načrti za razširitev zdravstvenega varstva so zajeti v strategiji za petletno obdobje 2017–2021. Strategija poziva k izboljšanju bolnišničnih virov, razširitvi zdravstvenega zavarovanja na samozaposlene in regulirane poklice, povečanju števila zaposlenih v zdravstvenem sektorju ter standardizaciji izobrazbe za študente medicine v Maroku.

Vlada je svoje načrte tudi izdatno finančno podprla. Po podatkih Oxford Business Group se je javna poraba za zdravstvo v letu 2019 nominalno povečala za 10 %, vlaganja v javno in zasebno zdravstvo pa so se povečala za 40 %.

A v resnici ostaja zdravstveno varstvo, zlasti na primarni ravni, številnim Maročanom nedosegljivo. Medtem ko tretji cilj trajnostnega razvoja OZN poziva k zagotovitvi splošnega dostopa vsaj do osnovnega zdravstvenega varstva, številni Maročani tega nimajo, bodisi ker živijo na podeželskih območjih ali ker niso vključeni v javni sistem zdravstvenega zavarovanja RAMED.

»Tudi če imajo revne in ranljive skupine prebivalstva na papirju res pravico do brezplačnega zdravstvenega varstva, se slednje otepa s številnimi pomanjkljivostmi z vidika ustroja, kadrov in kakovosti,« pravi Anna Barone.

Kriza kot priložnost za reforme

Po mnenju Baronejeve bi lahko zajetna mednarodna podpora med pandemijo Maroku dala prepotrebni zagon, da uredi tudi preostale vidike boljšega dostopa do zdravstvenega varstva. »Izredne krizne razmere moramo izkoristiti za uresničitev reform, ki običajno trajajo precej dlje,« pravi Baronejeva.

Tudi tukaj ima svojo vlogo Evropska investicijska banka. Baronejeva meni, da lahko banka pomaga okrepiti sodelovanje med različnimi organizacijami, ki so vključene v maroški sistem zdravstvenega varstva, tako da zagotovi strokovno znanje in tehnično podporo. Banka EU lahko pomaga tudi pri prenovi in gradnji še večjega števila bolnišnic, zlasti na podeželju.

Evropska unija in Maroko skupaj pripravljata novo agendo sodelovanja v obdobju 2021–2027, ki bi lahko dala tudi nov zagon reformam. »Agenda je lahko odlična priložnost, da se določijo prednostne naloge za ponovni zagon gospodarstva in podporo družbi,« še pravi Baronejeva. »Boljše zdravstveno varstvo bi lahko postalo osrednji steber okrevanja države.«

„ Izredne krizne razmere moramo izkoristiti za uresničitev reform, ki običajno trajajo precej dlje. “

REŠEVANJE MLADOSTNIŠKIH SANJ

Zaprtje države je lahko velik udarec za izobraževanje. A Maroko in Tunizija sta se uspela hitro organizirati in mladim omogočila nadaljevanje šolanja.

Ko so morale maroške šole marca zaradi pandemije zapreti svoja vrata, se je univerza Euromed v Fesu močno potrudila, da bi študentom omogočila študij prek spleta. A učenje na daljavo za mnoge študente ni bilo samoumevno. Med njimi je Wafa Harir, ki živi kakšnih 100 kilometrov južno od Fesa. »Povezava je bila slaba in nestabilna, spletne strani so se kar naprej sesuvale,« pravi Harirova, študentka digitalnega inženirstva in umetne inteligence. Še huje, mobilni prenos podatkov, potreben za dostop do predavanj na spletu, je drag.

Wafa Harir in več kot 400 drugih študentov ni imelo niti lastnih prenosnih računalnikov niti zanesljive internetne povezave. Univerza se je zato s posebno prošnjo za pomoč obrnila na EIB, ki je skupaj z Evropsko unijo že financirala njeno gradnjo. Evropska investicijska banka in delegacija EU v Maroku sta prispevali 500 000 € sredstev Evropske komisije kot pomoč za študij od doma. **»Pandemija covid-19 je študentske sanje pahnila v negotovost,« pravi Didier Bosman, višji inženir v EIB. »Naš cilj ni bil, da bi stvari povrnili v prejšnje stanje, temveč da bi nadarjenim mladim ponudili novo normalnost, v kateri se bodo lahko učili in uspevali.«**

Nekaj tednov po donaciji EU je bilo dobavljenih 420 prenosnih računalnikov z neomejenim internetnim dostopom – prejeli so jih študentje, ki nimajo računalnikov in živijo v oddaljenih območjih s slabimi internetnimi povezavami.

Z ukrepom so pomagali zlasti dekletom, ki so potrebovala računalnik in internetni dostop. Nouhayla Chahm, 21, je študentka četrtega letnika gradbeništva. **»Hvaležna sem univerzi in Evropski uniji, da sta mi dali pogum in energijo za nadaljevanje študija,«** pravi. Ker dosega Nouhayla Chahm najvišje ocene, lahko prenosnik obdrži tri leta. Donirana sredstva so univerzi omogočila tudi nakup 3D tiskalnikov za izdelavo mask za večkratno uporabo in filtrov za enkratno uporabo za študente in zaposlene.

Tunizija: z ulic v šolo

Mednarodno šolo v Tunisu posodablajo v skladu z načrtom za posodobitev tretjine vseh srednjih šol. Projekt v vrednosti 220 milijonov € financirajo tunizijska vlada, EIB, nemška KfW in EU z nepovratnimi sredstvi. A ravno ko so se dijaki pripravljali na maturo, je moralo tunizijsko ministrstvo za izobraževanje vseeno zaprositi za nujno pomoč – primanjkovalo je namreč zaščitne opreme, kot so maske in razkužila za roke.

Didier Bosman iz EIB je ukrepal še enkrat. Vedel je, da je od posojilne pogodbe EIB za projekt posodobitve šol zaradi devalvacije tunizijskega dinarja nepričakovano ostalo 8 milijonov €. Predlagal je, da banka del presežka uporabi za nujno potrebno zaščitno opremo za tunizijske šole. V zgolj enem tednu je bilo naročenih 750 000 obraznih mask in 102 500 litrov razkužil za roke za 240 000 dijakov ter 160 000 pedagoških in drugih delavcev.

SOLIDARNOST PRI CEPIVIH

Revolucionarna globalna pobuda, ki bo omilila posledice pandemije na zdravje in gospodarstvo, bo revnim državam Afrike omogočila dostop do cepiv proti covidu-19.

Nihče ni varen, dokler niso varni vsi, kajti nalezljive bolezni ne poznajo meja. Da bi se lahko zaščitili prav vsi, mora biti cepivo proti covidu-19 dostopno vsem državam, revnim in bogatim.

To je poslanstvo pionirske globalne pobude COVAX, ki jo skupaj vodijo Globalna zveza za cepiva (GAVI), Svetovna zdravstvena organizacija in Koalicija za inovacije na področju pripravljenosti na epidemije (CEPI). Namen pobude COVAX, ki jo podpirata Evropska investicijska banka in Evropska komisija, je zagotoviti pravičen dostop do cepiv proti covidu-19 v vseh gospodarstvih.

“ **Evropa se je po eni strani ogradila, da bi preprečila širjenje okužb, po drugi strani pa je pokazala pripravljenost, da prispeva k zagotovitvi pravičnega dostopa do cepiv.** ”

»Poštena in pravična razdelitev učinkovitih cepiv proti covidu-19 je ključna za boj proti pandemiji in lajšanje nezavidljive situacije, v kateri so se znašle države v razvoju,« pravi Raffaele Cordiner, naložbeni svetovalec v EIB, ki sodeluje v projektu. »Skupna prizadevanja Evropske investicijske banke in Evropske komisije v okviru Ekipe Evropa so dokaz, kako pomemben je večstranski pristop k reševanju globalne zdravstvene problematike. Evropa je vzpostavila inovativen finančni instrument, ki prinaša solidarnost, kot jo naši soljudje potrebujejo v teh nevarnih časih.«

EIB je vložila 400 milijonov € v vnaprejšnjo tržno zavezo pobude COVAX, inovativno obliko financiranja, ki 92 državam z nizkim in srednjim dohodkom omogoča sodelovanje v instrumentu COVAX, s tem pa dostop do varnih in učinkovitih cepiv proti covidu-19, ki jih financirajo donatorji. Skupaj z dodatno podporo za priprave in distribucijo – vodi jo Gavi skupaj s partnerjema iz zveze, Svetovno

zdravstveno organizacijo in UNICEF-om – bo COVAX omogočil hitro zaščito najbolj ranljivih v vseh državah, ne glede na dohodek.

COVAX naj bi vsaki državi zajamčil pošten dostop do cepiv proti covidu-19 ter obenem pospešil njihov razvoj in izdelavo. Podpira izvajanje kampanj cepljenja, vključno s temperaturno nadzorovano dobavno verigo, ki se zahteva za učinkovito distribucijo cepiv.

Naše poslanstvo je solidarnost

Skoraj 100 gospodarstev, ki se sama financirajo, prispeva v pobudo COVAX ter tako združuje sredstva za razvoj in nakup cepiv. V modelu sodeluje tudi 92 držav z nizkim in srednjim dohodkom, kar omogočajo prispevki donatorjev. Gre za države podsaharske Afrike in južnega sosedstva EU, ki si cepiv sicer ne bi

„ Ta kriza je najhujša doslej, saj ima globalne in sočasne posledice. „

mogle privoščiti. »Izkazalo se je, da je naša naloga predvsem solidarnost,« pravi Anna Lynch, specialistka za bioznanosti v Evropski investicijski banki, ki je sodelovala pri poslu s pobudo COVAX. »Evropa se je po eni strani ogradila, da bi preprečila širjenje okužb, po drugi strani pa je pokazala pripravljenost, da prispeva k zagotovitvi pravičnega dostopa do cepiv.«

Polovica držav z nizkim dohodkom in četrtnina držav s srednjim dohodkom se sooča z visokim tveganjem za resne ekonomske posledice pandemije covid-19. Svetovna zdravstvena organizacija ocenjuje, da bi se zaradi pandemije skupno število lačnih v svetu lahko povečalo za 132 milijonov.

»Ta kriza je najhujša doslej, saj ima globalne in sočasne posledice,« pravi Debora Revoltella, direktorica oddelka za ekonomske analize v EIB. »Prizadela je skoraj vse države in regije na svetu. Za vse ali večino držav je to eden najhujših udarcev za gospodarsko rast do zdaj.«

Pravičen dostop do cepiv za bogate in revne

Cepiva spadajo med najboljša orodja za spoprijemanje s posledicami pandemije na zdravje in gospodarstvo.

COVAX zato financira razvoj vrste potencialnih cepiv. Podpira izdelavo cepiv v ustreznem obsegu in pogajanja s proizvajalci o njihovih cenah. Njegove naložbe proizvajalcem omogočajo, da takoj razširijo proizvodne zmogljivosti, cepivo pa začnejo izdelovati že v fazi ocenjevanja v kliničnih preskušanjih in pred pridobitvijo dovoljenja. Če je cepivo uspešno, so odmerki na voljo takoj.

Cilj pobude COVAX je zagotoviti, da vse države čim prej in v približno istem času dobijo dostop do odmerkov varnega in učinkovitega cepiva. To je bistveno, če želimo pandemijo zajezi ter zmanjšati njen vpliv na gospodarstva, skupnosti, posameznike, trgovino in potovanja.

V akutni fazi pandemije se bo COVAX osredotočil na zagotovitev zadostne količine cepiv in drugih virov, tako da bodo vsa gospodarstva prejela cepivo za zaščito najbolj ranljivih – zdravstvenih in socialnih delavcev, starejših in oseb s pridruženimi boleznimi. Cepiva bodo enakomerno porazdeljena med gospodarstva, ki se sama financirajo, in tista, ki jim to omogoča vnaprejšnja tržna zaveza na podlagi okvira za pošteno razdelitev Svetovne zdravstvene organizacije.

V slogi je moč

»Službe Evropske investicijske banke so delale 's skoraj nadčloveško hitrostjo', da so lahko oblikovale in podpisale posel COVAX,« pravi Raffaele Cordiner iz EIB. »Izjemno dobro in hitro smo sodelovali, da bi lahko končali akutno fazo pandemije in obnovili gospodarstva.«

Posojilo Evropske investicijske banke ima jamstvo Evropske komisije v okviru Evropskega sklada za trajnostni razvoj, ki spodbuja proaktivno politiko razvojne pomoči ter podpira zlasti naložbe v sosedstvo EU in Afriko. Gre za dodatna sredstva k 100 milijonov € težki podpori, ki jo je Evropska unija zagotovila COVAX-u.

Globalni pristop k cepljenju bo omogočil socialno in gospodarsko okrevanje ter zmanjšal možnosti za ponovno širjenje bolezni. COVAX resnično dokazuje, da je v slogi moč.

“ Evropa je vzpostavila inovativen finančni instrument, ki prinaša solidarnost, kot jo naši soljudje potrebujejo v teh nevarnih časih. ”

DRUGA NALEZLJIVA GROŽNJA

Biomedicinsko podjetje razvija novo cepivo proti tuberkulozi, saj meni, da ga države v razvoju nujno potrebujejo.

Tuberkuloza je pereč globalen problem zadnjih 30 let, saj naj bi po ocenah prizadela četrtno svetovnega prebivalstva. Bolezen zelo pesti države v razvoju, kjer revščina in nestabilnost vlad ovirata programe za njeno obvladovanje. A večina biotehnoškega sektorja se za to ne zmeni.

To pa ne velja za Leanderja Grodeja. »Ukvarjam se z največjim posamičnim ubijalcem – in zato torej najnevarnejšo nalezljivo boleznijo – na svetu,« pravi.

Varnejša in učinkovitejša cepiva proti tuberkulozi so nujno potrebna. Danes najbolj razširjeno cepivo BCG je namreč staro že okrog 100 let. Evropska investicijska banka je avgusta z Grodejevimi podjetjem Vakzine Projekt Management (VPM) podpisala posojilno pogodbo za 30 milijonov €, s katero financira pozno fazo raziskav novega cepiva VPM1002, ki ga je podjetje razvilo za preprečevanje tuberkuloze pri dojenčkih.

» Za klinične raziskave nalezljivih boleznih resnično primanjkuje financiranja. »

Nujno za Afriko in HIV

Mnogi ljudje, ki prejmejo cepivo BCG, se s tuberkulozo vseeno okužijo. VPM upa, da jih bo novo zdravilo bolje zaščitilo. Posojilo EIB je del večjega posla, ki bi lahko vključeval tudi 15 milijonov € podpore za zdravilo za virus HIV, povzročitelja AIDS-a. V Afriki je tuberkuloza namreč najpogostejša bolezen pri ljudeh, ki so se okužili s HIV-om. »Proti boleznim, kot je tuberkuloza, se ne smemo nehati boriti,« pravi Raffaele Cordiner, posojilni specialist v Evropski investicijski banki, ki je sodeloval pri poslu financiranja VPM. »Upam, da bomo kmalu v obdobju izzvenenja covid-19, a hkrati opozarjam, da je tuberkuloza prisotna že najmanj 200 000 let.«

Tuberkuloza in covid-19 se s človeka na človeka prenašata podobno, in sicer prek drobcenih kapljic, ki jih okužena oseba izloča s kašljanjem in kihanjem. Tako kot koronavirus tudi nezdravljena tuberkuloza zelo prizadene pljuča, napade pa tudi možgane, ledvice in hrbtenico.

»Če ljudje mislijo, da je koronavirus neverjetno pretkan, ne poznajo tuberkuloze,« pravi Sina Brückner, projektna vodja, ki v podjetju VPM sodeluje pri razvoju novega cepiva. »Tudi tuberkuloza je zelo pretkana in se je izjemno prilagodila človeku. Proti njej se je zelo težko boriti, povzroči pa lahko številne zdravstvene težave. Oboleli stradajo, shujšajo, ne morejo jesti. V primerjavi s koronavirusom je boj proti tuberkulozi precej bolj zapleten. Gre za popolnoma drugačno raven.«

Več financiranja za cepiva proti tuberkulozi v državah v razvoju

Financiranje je med največjimi ovirami za razvoj novih cepiv proti tuberkulozi. Cepiva te vrste potrebujejo zlasti države v razvoju, zato za farmacevtske družbe niso tako donosna, kot na primer zdravila za rak.

Cordiner, posojilni specialist v EIB, meni, da pri Evropski komisiji oziroma v državah članicah EU obstaja precejšnja potreba po pogodbah o financiranju, s katerimi bi pomagali podjetjem, kot je VPM. Z dogovori o posebnih mandatih lahko banka EU dobi več orodij in več financiranja, da podpre bolj tvegane raziskave ali nepreskušene tehnologije. Posojilo EIB za cepivo proti tuberkulozi ima podporo programa za financiranje z učinkom (*Impact Financing Envelope*), ki ga podpirajo države članice EU in se uporablja za razvojne projekte v revnejših delih Afrike. Pri posojilu gre za pogodbo o tveganem kapitalu, ki bo odplačano glede na preskušanja in tržno uspešnost zdravila. Če se zdravilo ne bo izkazalo, se bo posojilo lahko odpisalo.

Dostopna zdravila in množično cepljenje

»Zelo pomembno je, da financiramo tovrstne projekte,« pravi Anna Lynch, specialistka za bioznanosti v banki. »Za klinične raziskave nalezljivih bolezni resnično primanjkuje financiranja. Vse prepogosto vlagamo v odzivanje na bolezni, ki jih povzročajo še posebej nevarni patogeni, in ne v njihovo preprečevanje. Upamo, da bo v prihodnje globalno breme bolezni tisto, ki bo narekovalo financiranje.«

Vakzine Projekt Management je v večinski lasti podjetja Serum Institute of India, največjega proizvajalca cepiv na svetu. Podjetje je ustanovil Cyrus Poonawalla, ki pravi, da želi zagotoviti dostopnost zdravil za države v razvoju in cepiti čim več ljudi.

»Serum Institute je neverjetna organizacija,« pravi Cristina Niculescu, prav tako specialistka za bioznanosti v Evropski investicijski banki. »Podjetje dejansko sledi človekoljubni filozofiji dostopnih cepiv.«

Novo zdravilo podjetja VPM bo namenjeno zlasti državam podsaharske Afrike, ki beležijo visoko pojavnost tuberkuloze. Klinična preskušanja bodo potekala v Ugandi, Gabonu, Keniji, Tanzaniji in Lesotu.

Grode, generalni direktor podjetja VPM, pravi, da je prihodnost končno svetlejša tudi za raziskave cepiv proti tuberkulozi in drugim nalezljivim boleznim, delno tudi zaradi koronavirusa.

»Covid je spremenil potek zgodbe,« pravi. »Ljudje spoznavajo, da ne moremo več le čakati na bolezni in jih nato skušati zdraviti z novim zdravilom. Prihodnost sveta je v boljših cepivih.«

“ **Prihodnost sveta je v boljših cepivih.** ”

GRUZIJSKI SIR Z OKUSOM ŠVICE

Gruzijski kmetje se usposabljaajo na švicarski kmetijski šoli, zahvaljujoč posojilu s podporo EU.

Kmetijstvo je pomemben del gruzijske nacionalne identitete. Kar polovico ozemlja države predstavljajo kmetijska zemljišča, približno enak pa je tudi delež prebivalstva, ki dela v kmetijskem sektorju, večinoma kot samozaposleni na majhnih kmetijah. A produktivnost je nizka in kmetje se pogosto otepajo revščine. Da bi okrepili kmetijstvo ter razširili teoretično in praktično znanje, se v Sarkinetiju, visokogorski vasi blizu Dmanisija, 120 km od prestolnice Tbilisi, odpira poklicna šola, plod sodelovanja z eno od znamenitih kmetijskih šol v Švici. »Naravne danosti v Dmanisiju so podobne kot v Švici,« pravi Tinatin Makharadze, direktor šole. »Naša regija je ranljiva. S tem projektom jo bomo ponovno oživili in ustvarili dodatne možnosti za zaslužek.«

Švicarska kmetijska šola Kavkaz bo ponujala krajše in daljše izobraževalne programe živinoreje in mlekarstva v sodelovanju s švicarsko šolo Plantahof. Šola je nepridobitna zasebna pobuda, ki bo imela lastno sirarno in mlečno kmetijo. Financirala se bo s posojilom Bank of Georgia ter nepovratnimi sredstvi švicarsko-gruzijskih partnerjev, Švicarske agencije za razvoj in sodelovanje ter Programa Združenih narodov za razvoj.

Krepitev sodelovanja s cenjeno sosedo EU

EIB je z Bank of Georgia podpisala 50 milijonov € težko posojilno pogodbo za majhna, srednja in *mid-cap* podjetja, ki je bilo delno črpano v letu 2020. Decembra je banka podpisala posojilno pogodbo za dodatnih 25 milijonov € kot del nujnih ukrepov Ekipe Evropa zaradi pandemije covid-19. Bank of Georgia posoja ta denar lokalnim podjetjem in organizacijam, med katerimi je tudi švicarska kmetijska šola Kavkaz. To je bilo prvo posojilo, ki ga je banka EU banki Bank of Georgia zagotovila v lokalni valuti, s čimer je za končnega upravičenca odpravila izpostavljenost tečajnemu tveganju. »Posojilo Evropske investicijske banke ima takojšen kratko- in dolgoročen učinek na trg,« pravi Levan Kobiashvili, vodja enote za financiranje v Bank of Georgia. »Omogočilo nam je, da koristi ugodnega financiranja prenesemo na naše stranke – majhna in srednja podjetja, ki so pomemben del našega portfelja.«

EIB je ugodno financiranje lahko zagotovila v lokalni valuti zaradi nepovratnih sredstev, ki jih je prispevala Evropska komisija v okviru pobude za poglobljeno in celovito prostotrgovinsko območje na vzhodu. »V Gruziji so MSP hrbtenica gospodarstva,« pravi Andreas Berkhoff, posojilni specialist v EIB, ki je sodeloval pri poslu. »Dokazujemo, da imajo MSP koristi od sodelovanja med Gruzijo in EU. Da bi jih lahko podprli, delamo z roko v roki z delegacijo EU in Evropsko komisijo v okviru vzhodnega partnerstva.« Podpora EU za MSP v državah vzhodnega partnerstva je del pobude EU4Business, v kateri je skupina Evropske investicijske banke osrednja partnerica.

OTROCI DIGITALNE DOBE

Digitalni pouk spreminja šole v Srbiji, da bo lahko država postala ekonomsko odpornejša – in se bo v prihodnje lahko spopadla s pandemijami, kot je covid-19.

Pandemija je imela ogromen vpliv na izobraževanje, saj je zaprtje šol in univerz prizadelo več kot 90 % globalne populacije učencev, dijakov in študentov v več kot 194 državah. Vlade so se morale zato odzvati hitro in vzpostaviti učenje na daljavo. Mnoge države so uvedle programe spletnega učenja. Če to ni bilo mogoče, so za izobraževalne programe uporabili televizijo, celo radio.

A kriza je odstrla digitalni razkorak med državami in znotraj držav. Jasno se je pokazala globalna potreba po digitalni preobrazbi izobraževalnega sektorja – in Evropska investicijska banka je del te preobrazbe.

V Srbiji se bodo s pomočjo EIB vse šole digitalizirale do leta 2021, saj sta digitalizacija in reforma izobraževalnega sistema najvišji prednostni nalogi srbske vlade. Evropska investicijska banka je zagotovila posojilo v višini 65 milijonov € za posodobitev digitalne infrastrukture in digitalnih učnih gradiv ter za usposabljanje učiteljev (s podporo UNICEF-a). Ker je projekt tako pomemben, banka financira skoraj 60 % projektnih stroškov, ki znašajo 111 milijonov €, z dodatnimi 4 milijoni € pa bo podprla tehnično pomoč in svetovalne storitve v letu 2021.

»Pandemija covid-19 in posledične omejitve socialnih stikov so povzročile resne motnje v izobraževalnih sistemih in procesih,« pravi Isabelle Stoffel, višja posojilna specialistka v EIB, ki je sodelovala pri pripravi posla. »Sedanje povsem nove okoliščine so pokazale, da lahko šole z boljšo digitalno infrastrukturo bolje delujejo tudi v kriznih razmerah. Naložbe bodo povečale odpornost na prihodnje krize, obenem pa ustvarile pogoje za zaposljivost mladih, večjo konkurenčnost in rast inovacij v državi.«

Ko se je Srbija marca zaprla, se je pouk iz učilnic preselil na televizije. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in tehnološki razvoj je začelo predvajati učne vsebine za osnovne in srednje šole prek programov srbske nacionalne televizije. Tako kot mnoge druge države se je morala tudi Srbija postaviti na lastne noge in se prilagoditi 'novi normalnosti' s pripravo posebnih vsebin za različne razrede.

A Srbija digitalne izobraževalne vsebine pripravlja že zadnjih nekaj let. »Še pred tem projektom je država pripravljala spletne učne vsebine za štiri razrede osnovne šole, kar se je med zaprtjem države izkazalo za izjemno koristno,« pravi Milan Dobrijević, vodja oddelka za digitalno agendo na Ministrstvu za trgovino, turizem in telekomunikacije, ki je sodeloval v projektu od samega začetka.

Ker projekt zajema izboljšanje digitalne infrastrukture in učnih gradiv v šolah, ga izvajata tako ministrstvo za telekomunikacije kot tudi ministrstvo za izobraževanje. »Do konca naslednjega leta bo več kot 1 800 večjih šol v celoti pokritih z brezžičnim internetnim dostopom visoke hitrosti, medtem ko se bodo preostale oddaljene šole na splet povezale prek mobilnih širokopasovnih enot,« pravi Dobrijević.

„ To je bistven korak v srbskem načrtu digitalnega gospodarstva. „

Od strojne do programske opreme

»Poleg izboljšanja digitalne infrastrukture projekt zajema tudi usposabljanje učiteljev po vsej državi,« pravi Nihan Koseleci Blanchy, ekonomistka za izobraževanje v EIB. »Srbsko ministrstvo za izobraževanje hkrati razvija še interaktivna spletna učna gradiva in učbenike.«

Skupaj bo okrog 50 000 učiteljev po vsej državi dobilo priložnost, da s tem usposabljanjem izboljšajo svoje digitalne spretnosti. »To je bistven korak v srbskem načrtu digitalnega gospodarstva,« pravi Nihan Koseleci Blanchy.

Srbija je prepoznala vlogo izobraževanja pri digitalizaciji. Po podatkih Eurostata se je stopnja digitalnih spretnosti posameznikov v Srbiji v letu 2019 zvišala na 46 % v primerjavi z 32 % v letu 2015. Leta 2018 je imela Srbija 2 000 digitalno opremljenih učilnic, leto za tem pa je številka že preseгла 10 000. Z začetkom letošnjega šolskega leta bo računalništvo postalo obvezen predmet za prvošolce, programiranje pa bo uvedeno v tretjem razredu. »Vsi ti programi bodo povečali odpornost srbskega izobraževalnega sistema, s tem pa omogočili razvoj spretnosti, ki spodbujajo nove ideje in tehnologije,« pojasnjuje Nihan Koseleci Blanchy.

Domača naloga narejena

Tudi otrokom in mladini na Hrvaškem digitalno načrtovanje prinaša številne prednosti. Država je program digitalizacije v šolah uvedla pred več leti, saj je želela zagotoviti visokokakovostno izobraževanje tudi z uporabo najnovejših digitalnih orodij za poučevanje in učenje. Načrt je zajemal novo ponudbo spletnih vsebin, programja, usposabljanja za pedagoške in druge šolske delavce ter namestitve nove opreme.

Program digitalizacije po vsej državi se je začel s pilotnim projektom, ki je trajal od leta 2015 do leta 2018 in je zajel več kot 150 šol oziroma 10 % vseh šol v državi. Druga faza, ki se je zaključila leta 2019, je pokrila preostale šole. Celotni program je učencem in dijakom v več kot 1 300 šolah pomagal, da so se lažje privadili delu in učenju v spletni obliki.

Pri pripravi pobude je pomagal JASPERS (skupna pomoč pri podpori projektov v evropskih regijah), podprli pa sta jo Evropska komisija in EIB. JASPERS regijam in mestom pomaga bolj uporabiti sredstva EU. Hrvaški je pomagal pripraviti celoten program, med drugim s svetovanjem, kako vključevanje informacijske tehnologije v izobraževalni sistem pomaga otrokom, spodbuja vseživljenjsko učenje ter koristi gospodarskemu in družbenemu razvoju države.

Ko se je javno življenje na Hrvaškem leta 2020 začelo ustavljati, je bil zaradi programa digitalizacije in drugih že izvedenih ukrepov v šolstvu prehod na šolanje od doma lažji. Učenci in dijaki so lahko brez prekinitve nadaljevali s poukom po spletu, tudi ko so se šole sredi marca zaprle.

OD KOD SREDSTVA

Evropska investicijska banka, največja večstranska izdajateljica in posojilodajalka na svetu, je v letu 2020 na mednarodnih kapitalskih trgih zbrala 70 milijard €. Banka s svojimi izdajami pritegne vlagatelje, ki običajno ne vlagajo v Evropi, z nakupom njenih obveznic pa posredno prispevajo k evropskim projektom.

Banka je izdala obveznice v 19 valutah, večino v osrednjih valutah evro, ameriški dolar in britanski funt. Zaradi raznovrstnosti virov in ročnosti je strategija zbiranja sredstev banke prilagodljiva. Ker obveznice izdaja v več valutah, lahko tudi financira v nekaterih lokalnih valutah.

EIB NA TRGIH

Pandemija je močno obremenila javno zdravje in gospodarstvo – pa tudi način delovanja finančnih trgov in ustanov. Ko je EIB marca izdala prvo nadnacionalno referenčno obveznico po izbruhu pandemije, je s tem pokazala smer trgu. Prožno smo se prilagodili zahtevnim in spreminjajočim se okoliščinam, hkrati pa smo se osredotočili na hiter odziv EIB na področjih, kjer je bila pomoč potrebna takoj, **pravi Eila Kreivi, direktorica kapitalskih trgov v EIB.**

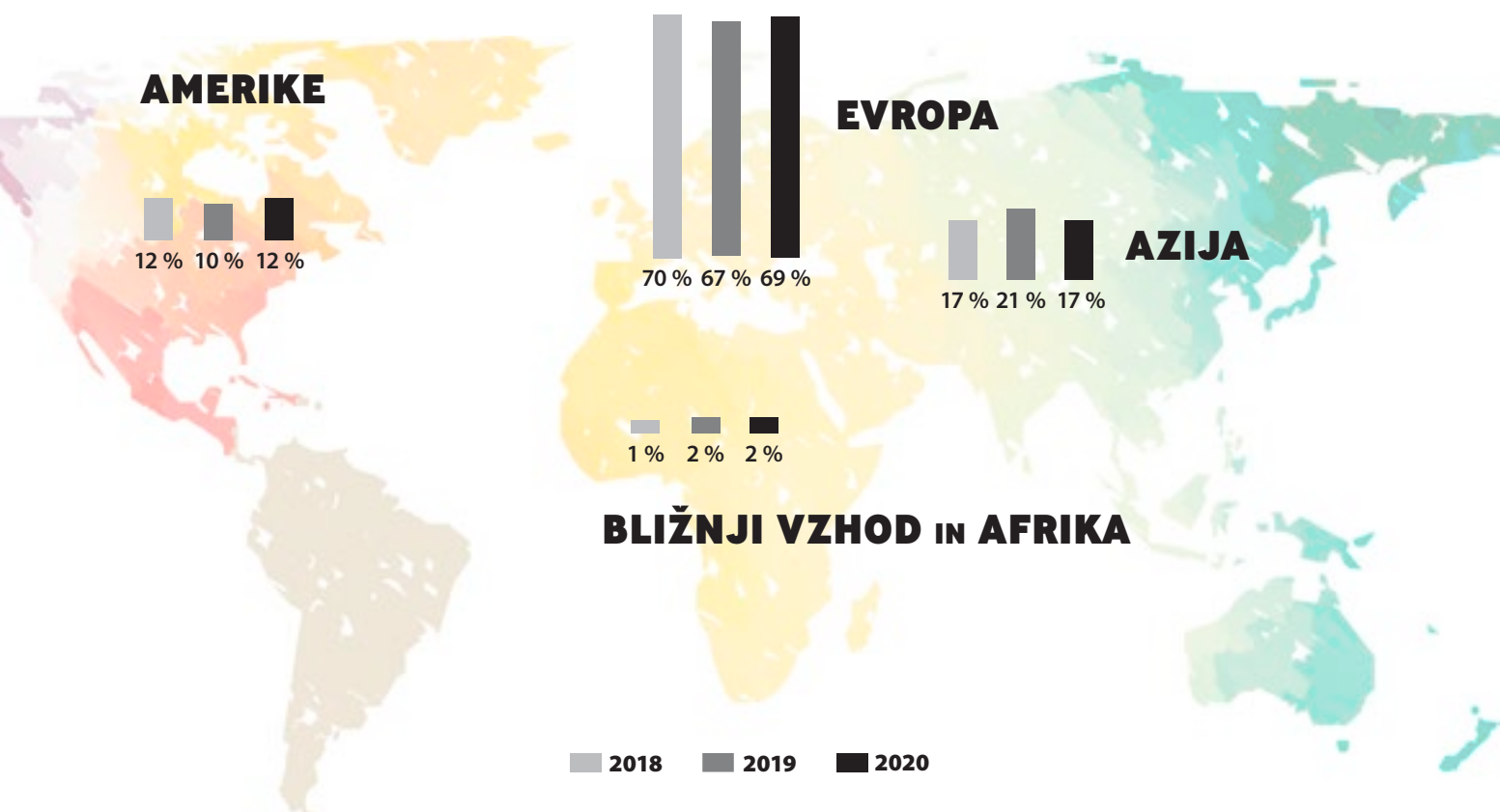
Naši zaposleni so več kot pol leta delali in izvajali posle od doma; s tem so banka, njeno vodstveno osebje in vlagatelji v naših poslih pokazali zavezanost sodelovanju, tudi na daljavo in v negotovih tržnih pogojih.

Svežnji ukrepov za odziv na pandemijo niso bistveno vplivali na velikost programa zbiranja sredstev EIB, saj smo se večinoma odzivali z instrumenti z jamstvi.

IZDAJE PO VALUTAH

EUR

47,14 %

Med pozitivnimi vidiki tega leta je bila krepitev financiranja za socialne cilje. Zaradi skokovitega porasta izdajanja socialnih obveznic lahko rečemo, da je socialna plat financiranja občutno napredovala in ne zaostaja več veliko za zelenim financiranjem.

EIB je tudi tukaj odigrala pomembno vlogo. Že aprila je razširila upravičenost do obveznic trajnostne ozaveščenosti, s čimer je pozornost preusmerila na nujne ukrepe v zdravstvu. Obveznice trajnostne ozaveščenosti so bile prvič izdane leta 2018, ko je bil poudarek predvsem na vodnih projektih, konec leta 2019 pa se je njihov okvir razširil na zdravstveni sektor. Opirajo se na znanje in izkušnje, pridobljene z obveznicami podnebne ozaveščenosti – okvirom zelenih obveznic, ki ga je EIB uvedla v letu 2007. Upravičenost do obveznic trajnostne ozaveščenosti kaže, kako široko je EIB zastavila boj proti pandemiji in njenim posledicam prek obsežnega nabora nacionalnih in mednarodnih nujnih odzivov na področju zdravstva in gospodarstva ter tudi načrtov pripravljenosti za prihodnost.

V navedeno smo vključili tudi tehnična merila za pregled v skladu s taksonomijo EU za trajnostne dejavnosti. To se je doslej izkazalo kot zelo pomembno pri upravičenosti do naših obveznic podnebne ozaveščenosti, ki smo jo v skladu z navedeno taksonomijo EU razširili z energetske učinkovitosti in obnovljive energije še na dve dodatni področji blaženja podnebnih sprememb: raziskave, razvoj in uvajanje inovativnih nizkoogljičnih tehnologij; ter električno železniško infrastrukturo in vozni park skupaj z električnimi avtobusi.

USD	GBP	DRUGO
32,27 %	10,56 %	10,03 %

POUDARKI IZ OPERATIVNEGA NAČRTA

Globalno pandemijo zaznamuje izjemna negotovost. Kriza je močno pretresla gospodarstvo in dramatično spremenila poslovanje skupine EIB. Kljub temu **ostaja skupina Evropske investicijske banke zavezana povečanju podpore za okrevanje.**

Povečali bomo financiranje za podnebje in okolje. V novem načrtu podnebne banke orisujemo, kako bomo izpolnili naše cilje v obdobju od leta 2021 do leta 2025. Boj proti podnebnim spremembam je med najpomembnejšimi izzivi našega časa.

Še naprej bomo podpirali kohezijo med državami članicami Evropske unije. Med njimi je še veliko strukturnih razlik, kar se je posebej jasno pokazalo med krizo zaradi covid-19, ki je nekatere regije prizadela huje od drugih. Zavezani smo mehanizmu Evropske komisije za pravični prehod. Pri pomoči regijam, ki so močno odvisne od fosilnih goriv, bomo zagotovili, da njihovi prebivalci ne bodo zapostavljeni, ko bo prišlo do sprememb gospodarskih dejavnosti in izgube delovnih mest.

Skupina EIB bo podprla tehnološko preobrazbo podjetij, da bi spodbudila inovacije ter podjetjem pomagala k večji učinkovitosti in boljšim storitvam. Podjetjem bomo pomagali pospešiti digitalizacijo, da bodo lahko okrepila odpornost in produktivnost. V Evropi je opazen velik primanjkljaj naložb v inovacije in digitalizacijo, kar ogroža gospodarsko rast in globalno konkurenčnost Evropske unije.

Po najboljših močeh si bomo prizadevali uresničiti mandate EU v novem večletnem finančnem okviru. V sodelovanju z državami članicami in Evropsko komisijo bomo podprli načrt gospodarskega okrevanja *Next Generation EU*. S tem bomo pomagali pri okrevanju po krizi in zagotovili trdne temelje za trajnostno dolgoročno rast na prednostnih področjih Evropske unije, ki so podnebni ukrepi, digitalna tehnologija in kohezija.

Obseg financiranja zunaj Evropske unije bo ostal podoben kot v zadnjih letih. Osredotočili se bomo na krizo zaradi covid-19, majhna podjetja ter druge naložbe, ki poganjajo gospodarsko okrevanje in so namenjene boju proti podnebnim spremembam. Podprli bomo več projektov, ki bodo državam v razvoju pomagali izpolniti vse večje zdravstvene potrebe ter okrepiti gospodarstvo, da bo lahko zdržalo nove krize.

Dejavnosti Evropskega investicijskega sklada se bodo v letu 2021 močno povečale, zlasti zaradi njegove ključne vloge v evropskem jamstvenem skladu in drugih oblikah odziva na koronakrizo. EIF bo v letu 2021 prevzel odgovornost tudi za podnebne in infrastrukturne sklade EIB.

Poleg vsega financiranja, predstavljenega v našem operativnem načrtu, je tu še evropski jamstveni sklad s svojimi dejavnostmi. Z novim skladom bo mogoče zagotoviti dodatno pomoč podjetjem vseh velikosti, nasloviti potrebe v zdravstvu in podpreti medicinske raziskave.

Upravljanje skupine bomo okrepili z novim programom obvladovanja tveganj in skladnosti poslovanja. Zanj je odgovoren Román Escolano, ki je bil v letu 2020 imenovan za vodjo upravljanja tveganj v skupini EIB. Okrepil se je tudi revizijski odbor skupine EIB. Upravljanje skupine zajema pravila in procese, ki se uporabljajo za upravljanje banke.

V skupini EIB bomo nauke krize izkoristili za iskanje novih načinov dela in izvajanja naših nalog. Mnogi zaposleni med pandemijo delajo na daljavo.

**Preberite celoten operativni načrt za leto 2021 na
www.eib.org/en/publications**

UPRAVLJANJE

EIB je organ EU, odgovoren državam članicam, ter hkrati banka, ki sledi veljavni najboljši praksi bančnega sektorja na področju odločanja, upravljanja in kontrol.

Na začetku leta 2020 so **svet guvernerjev** sestavljali ministri – običajno finančni – vsake od takratnih 28 držav članic (število držav članic se je s 1. februarjem 2020, ko je Združeno kraljestvo izstopilo iz EU, zmanjšalo na 27). Guvernerji določajo smernice posojilne politike banke in vsako leto potrjujejo letno poročilo. Odločajo o povečanju kapitala banke in njenem sodelovanju v poslih financiranja zunaj Evropske unije. Imenujejo tudi člane sveta direktorjev, upravnega odbora in revizijskega odbora. Guvernerji EIB so se leta 2019 soglasno strinjali, da odhod Združenega kraljestva iz Evropske unije nikakor ne bo vplival na trdno kapitalsko bazo EIB. S 1. marcem 2020 se je povečal kapital EIB, ki sta ga vpisali Poljska in Romunija, tako da ima EIB sedaj trdnejšo kapitalsko bazo kot pred *bexitom*.

Svet direktorjev odloča o posojilih, programih zbiranja sredstev in drugih zadevah glede financiranja. Sestane se desetkrat letno, da zagotovi delovanje banke v skladu s Pogodbama EU, njenim statutom in splošnimi smernicami sveta guvernerjev. Od 1. februarja 2020 ima banka 28 direktorjev, od katerih vsaka država članica imenuje po enega, enega pa Evropska komisija. Direktorji imajo 31 namestnikov. Če svet direktorjev potrebuje širše strokovno znanje, lahko povabi šest strokovnjakov, da kot svetovalci brez glasovalnih pravic sodelujejo na njegovih sestankih. Svet direktorjev odloča z najmanj tretjinsko večino članov s pravico glasovanja, ki morajo predstavljati vsaj 50 % vpisanega kapitala, razen če statut ne določa drugače. Svetu direktorjev predseduje predsednik banke, ki nima glasovalne pravice.

Upravni odbor je stalni organ odločanja banke. Nadzira tekoče poslovanje banke ter pripravlja sklepe za svet direktorjev in skrbi za njihovo izvajanje. Sestaja se enkrat tedensko. Upravni odbor vodi predsednik banke, nadzira pa ga svet direktorjev. Ostalih osem članov so podpredsedniki EIB. Člani upravnega odbora so imenovani za največ šest let z možnostjo ponovnega imenovanja in so odgovorni izključno banki.

Revizijski odbor je neodvisen organ, ki neposredno odgovarja svetu direktorjev. Odgovoren je za revizijo letnega poročila banke in preverjanje, ali delovanje banke ustreza najboljši bančni praksi. Poročilo revizijskega odbora se pošlje svetu guvernerjev skupaj z letnim poročilom sveta direktorjev. Revizijski odbor sestavlja šest članov, ki jih imenuje svet guvernerjev za šest zaporednih proračunskih let brez možnosti ponovnega imenovanja.

KAJ SLEDI?

KAJ KLJUČNI SODELAVCI EIB V LETU 2021 PRIČAKUJEJO V SVOJIH SEKTORJIH IN NA TRGIH.

Trajnostne naložbe so edine produktivne naložbe v naše gospodarstvo. EIB se je na pandemijo odzvala ne le s finančnimi viri, temveč tudi s trdno zavezo, da bodo ti viri trajnostno uporabljeni. Nosilni steber našega delovanja je odgovornost. Banka namerava spremljati svoje zeleno financiranje v skladu z uredbo EU o taksonomiji. Gre za okvir za spodbujanje trajnostnih naložb, ki ga je Evropska unija vzpostavila v letu 2020. Na proces, ki poteka na kapitalskih trgih, se odzivamo z izdajanjem obveznic podnebne in trajnostne ozaveščenosti, ki jih je mogoče dodeliti izključno za naložbe z velikim okoljskim ali socialnim pomenom. Izdaje teh obveznic so leta 2020 presegle 10 milijard € oziroma 15 % celotnega programa zbiranja sredstev banke, v primerjavi s 7 % leta 2019. Upravičenost se bo v letu 2021 razširila, tako da bo vključevala še biotsko raznovrstnost ter socialna in cenovno dostopna stanovanja.

Aldo Romani, vodja trajnostnega financiranja, direktorat za finance

Sektor oskrbe z vodo in komunalnih storitev – eden od temeljev zdrave družbe – je prebrodil pandemijo. Banka je uspela pomagati strankam, ki so se nenadoma znašle v težavah zaradi zaprtja držav in motenj v trgovanju, aktivnost v tem sektorju pa je v letu 2020 celo nekoliko porasla. Ta vzdržljivost dokazuje, da je sektor usmerjen v prihodnost. Pričakujemo, da bomo imeli kot njegov partner pomembno vlogo tudi v prihodnjih letih.

Thomas van Gilst, vodja zanesljivosti in odpornosti oskrbe z vodo, direktorat za projekte

Začeli smo s prenovo okoljskih in socialnih standardov EIB, ki jo bomo zaključili v letu 2021. Od pristopa na podlagi skladnosti in nepovzročanja škode prehajamo na pristop, ki v središče postavlja pozitiven prispevek k trajnostnemu okolju. Z vidika biotske raznovrstnosti je zdaj naš cilj, da imajo naši projekti nanjo neto pozitiven učinek. Če bodo projekti, ki jih financira banka, preokrenili izgubljanje biotske raznovrstnosti, bomo tudi mi – tako upamo – prispevali k preprečevanju prihodnjega širjenja škodljivih organizmov, kot je covid-19. Za ta cilj prevzemamo odgovornost in smo v ta namen razvili sistem za spremljanje vseh okoljskih vlaganj po vseh dejavnostih financiranja banke. Ta sistem bo služil kot podlaga in bo usmerjal razvoj sistema za spremljanje okoljskega financiranja v okviru platforme EU za trajnostno financiranje v letu 2021, s tem pa prispeval k opredelitvi zelenih naložb po vsej Evropski uniji.

Adina Relicovschi, vodja okoljske politike, direktorat za projekte

Na področju energetskega prehoda zunaj Evrope opažamo zanimanje za nove mešane posle (*blending*) s pomembnimi partnerji, kot so Evropska komisija, skupnost razvojnega financiranja in zasebni financerji – vse z namenom zagotovitve čiste električne in toplotne energije za prebivalstvo. Pot do učinkov bo težka, na njej pa bodo potrebne trdne zaveze in sodelovanje celotne banke.

Dirk Roos, vodja programov energetskega prehoda, direktorat za projekte

Mnogo več poudarka vidim na digitalnih tehnologijah in digitalizaciji – to je pristopu, da majhnim podjetjem zagotovimo tehnično in inovativno pomoč, ki jo potrebujejo, zlasti prek vozlišč za digitalne inovacije. Podjetnikom in majhnim podjetjem moramo ponuditi več pomoči, da bodo lahko razvijali ideje, širili ponudbo izdelkov in na trg uvajali nove. Opažam veliko sprememb v industrijskih panogah, bioembalaži, biorazgradljivih izdelkih, recikliranih oblačilih, krožnem gospodarstvu ... Mnoge od teh sprememb bodo usmerjali potrošniki, tako da bodo proizvodi postajali bolj trajnostni in ustvarjali manj odpadkov. Večji poudarek vidim tudi na vodiku, ki je pomemben del našega novega energetskega sistema, in na razogljčenju težke industrije. Zaradi pandemije smo dojeli ključno vlogo, ki jo bodo inovacije in digitalne rešitve v obliki podatkovnih verig, masovnih podatkov, vesoljske in celo kvantne tehnologije imele pri spopadanju podjetij in širše družbe z zdravstvenimi in podnebnimi krizami. To daje Evropski investicijski banki zgodovinsko priložnost, da pomaga mobilizirati naložbe na teh ključnih področjih.

Shiva Dustdar, vodja svetovanja za financiranje inovacij, direktorat za posle

Ko nas je zajela koronakriza, so svetovalne službe EIB hitro mobilizirale podporo strankam, da so se te lahko znašle in prilagodile izrednim okoliščinam. Podpora sega od svetovanja o najboljši uporabi in povezovanju virov EU, ki so na voljo za odpravo posledic krize, do pomoči pri prilagoditvi prednostnih naložb in celo prispevanja v nabor možnih cepiv. Kaj pa prihodnost? S svetovalno podporo bo lažje pospešiti v prihodnost usmerjene naložbe za zeleno in digitalno preobrazbo tako znotraj Evropske unije kot drugod. EIB s svetovalnimi storitvami zagotavlja kakovost projektov, v katere vlaga. Večjo vlogo svetovalnih storitev pa obenem vidimo tudi pri razumevanju strateških trendov in njihovih stičnih točk, ugotavljanju novih vrzeli in priložnosti ter razvoju konkretnih rešitev za prihajajoče izzive.

Simon Barnes, direktor, svetovalne storitve, direktorat za posle

EIB je takoj zagotovila pomoč svojim strankam v srednji in jugovzhodni Evropi, saj je pospešila črpanje in zagotovila 1 milijardo € namenske pomoči za covid-19 po vsej regiji. Regija je razmeroma dobro obvladala prvi val pandemije, jeseni 2020 pa jo je bistveno bolj prizadel drugi val. Pričakujemo, da bomo s tem povezano aktivnost posojanja nadaljevali še v dobršem delu leta 2021.

Anita Fuerstenberg, direktorica, srednja in jugovzhodna Evropa, direktorat za posle

**VEČ O FINANCIRANJU SKUPIINE EIB
MED KORONAKRIZO:**

www.eib.org/covid-19

KRIZNE REŠITVE

2020 POROČILO O DEJAVNOSTI

**Skupina Evropske
investicijske
banke**

Skupino EIB sestavljata
Evropska investicijska banka in
Evropski investicijski sklad.

print: ISBN 978-92-861-4902-3
pdf: ISBN 978-92-861-4860-6

SL 03/2021